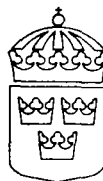

Trafikutskottets betänkande

1986/87:22

om ändringar i väglagen och lagen om enskilda vägar
(prop. 1985/86:118)

TU
1986/87:22

Sammanfattning

I betänkandet behandlas i propositionen 1985/86:118 föreslagna ändringar i väglagen och lagen om enskilda vägar. Ändringarna innebär att väglagstiftningen samordnas och anpassas till plan- och bygglagen och lagen om hushållning med naturresurser. Vidare innebär ändringarna i väglagen att vissa beslutsbefogenheter förs över från länsstyrelsen till väghållningsmyndigheterna. Regeringens lagförslag har fogats som *bilaga 1* (s.13) till detta betänkande.

Utskottet tillstyrker i allt väsentligt de föreslagna ändringarna. Mot bakgrund av de ändringar som på bostadsutskottets initiativ gjorts i plan- och bygglagen om ersättning till markägare vid markintrång och rättegångskostnader i mål om inlösen m. m. föreslår dock trafikutskottet vissa ändringar och tillägg. Vidare föreslår utskottet en i förhållande till propositionen annan besvärsordning i vissa tillståndsfrågor.

Utskottet föreslår att de nya bestämmelserna träder i kraft samtidigt med den nya plan- och bygglagen – dvs. den 1 juli 1987.

Utskottets förslag till ändringar och tillägg i lagstiftningen framgår av *bilaga 2* (s. 38) till betänkandet.

Till betänkandet har fogats en reservation (fp) och ett särskilt yttrande (fp) och (m).

Propositionen

I proposition 1985/86:118 föreslår regeringen (kommunikationsdepartementet) att riksdagen antar av lagrådet granskade förslag till

1. lag om ändring i väglagen (1971:948),
2. lag om ändring i lagen (1939:608) om enskilda vägar.

Lagförslagen har tagits in som *bilaga 1* till betänkandet.

Rörande propositionens huvudsakliga innehåll hänvisas till vad som anförs i det följande under rubriken Utskottet på s. 3

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1987.

I motion 1985/86:457 (m) hemställs att riksdagen avslår propositionen.

I motion 1985/86:458 (fp) hemställs

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts angående det angelägna i att ha en handlingsberedskap att göra justeringar i plan- och bygglagen (1987:10), PBL, och därtill hörande följdlagstiftning.

2. att riksdagen beslutar att avslå förslaget om ändring i 47 och 61 §§ väglagen i avvaktan på att ersättningsbestämmelsen i PBL beslutats.

3. att riksdagen med ändring av propositionens förslag beslutar att talan mot väghållningsmyndighetens beslut skall få föras hos länsstyrelsen.

4. att riksdagen beslutar att 45 § väglagen skall ha följande lydelse.

Regeringens förslag

Vårt förslag

45 §.

Intill ett vägområde får inte utan länsstyrelsens tillstånd

1. uppföras byggnader, göras tillbyggnader eller utföras andra anläggningar eller anordningar eller vidtas andra sådana åtgärder som kan vara till olägenhet för vägens bestånd, drift eller brukande,

2. finnas anbringade ljustanordningar som försämrar ljusförhållandena för trafiken på vägen.

I samband med tillstånd får länsstyrelsen meddela de föreskrifter som behövs. Ett tillstånd kan när som helst återkallas.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte inom områden med detaljplan och inte heller i fråga om åtgärder för vilka bygglov krävs.

Om tillstånd saknas eller har återkallats får länsstyrelsen meddela de föreskrifter som behövs.

Intill ett vägområde får inte utan länsstyrelsens tillstånd

finnas anbringade ljustanordningar som försämrar ljusförhållandena för trafiken på vägen.

I samband med tillstånd får länsstyrelsen meddela de föreskrifter som behövs. Ett tillstånd kan när som helst återkallas.

Om tillstånd saknas eller har återkallats får länsstyrelsen meddela beslut om att rättelse skall ske genom väghållningsmyndighetens försorg. I samband med ett sådant beslut får länsstyrelsen meddela de föreskrifter som behövs.

I motion 1985/86:459 (c) hemställs

1. att riksdagen beslutar avslå förslaget om förändrad besvärsordning inom vägområdet.

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts beträffande tillståndsgivningen för skyltar efter väg.

1. Inledning

De av regeringen föreslagna ändringarna i väglagen utgörs dels av ändringar föranledda av plan- och bygglagen (1987:10), PBL, och lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser, NRL, dels av ändringar som grundas på en framställning av vägverket från år 1983, dels av vissa ändringar betecknade som i huvudsak redaktionella.

De föreslagna ändringarna i lagen om enskilda vägar är uteslutande följändringar till PBL.

Propositionens huvudsakliga innehåll kan sammanfattas som följer.

- Väglagen knyts an till NRL.
- Vägar får inte byggas i strid mot detaljplan eller områdesbestämmelser.
- Byggnader, andra anläggningar, anordningar eller åtgärder utanför vägområdet, för vilka bygglov krävs, skall inte längre prövas enligt väglagen av länsstyrelsen. Tillstånd av länsstyrelsen bibehålls dock för sådana anläggningar, anordningar och åtgärder som inte är bygglovspliktiga.
- Tillstånd beträffande byggnader, andra anläggningar, anordningar eller åtgärder inom vägområdet beslutas av väghållaren i stället för av länsstyrelsen. Därav följer att också kommuner som är väghållare enligt väglagen, s. k. egna väghållare, tar över länsstyrelsens beslutsbefogenheter i fråga om åtgärder m. m. inom vägområdet.
- Väghållaren ges möjlighet att ta bort sådana byggnader, andra anläggningar eller anordningar inom vägområdet för vilka tillstånd saknas.
- Besvärordningen förenklas. Vägverket blir enda och sista besvärinstans för tillståndsbeslut avseende åtgärder inom vägområdet. Det gäller
 - tillstånd att ansluta enskild väg (39 §)
 - avspärrning av enskild väg (40 §)
 - trafikföreskrifter för enskild väg (41 §)
 - tillstånd att vidta åtgärder m. m. inom vägområdet (43 §)
 - tillstånd att dra ledningar inom vägområdet (44 §)
 - tillstånd att uppföra byggnader m. m. inom fastställt vägområde för planerad väg (48 §).

Förutom de förslag till ändringar som lagts fram i propositionen behandlas i detta betänkande frågor om vissa ändringar i väglagarnas bestämmelser om intrångsersättning samt om rättegångskostnader i mål om inlösen och i mål om intrångsersättning. Dessa ändringar har aktualiserats till följd av att ersättningsbestämmelserna i PBL i vissa hänseenden modifierats av riksdagen i förhållande till regeringens förslag och inte har kunnat beaktas i propositionen. Dessutom behandlas en terminologisk fråga som aktualiserats till följd av den slutliga utformningen av PBL.

I motion 1985/86:457 (m) hemställs om avslag på propositionen. När motionen avlämnades var varken PBL eller NRL slutbehandlade av riksdagen. Med hänvisning till att moderata samlingspartiet motsätter sig båda dessa lagar anser motionärerna att inte heller följdagstiftningen till dem bör införas. En eventuell framtida justering av väglagen och lagen om enskilda

vägar bör enligt motionärerna ges en annan utformning.

Sedan riksdagen antagit regeringens och bostadsutskottets förslag om PBL och NRL bör även väglagen och lagen om enskilda vägar ändras. Utskottet avstyrker därför motionen.

I motion 1985/86:458 (fp) begärs att riksdagen ger till känna vad som anförs i motionen om en handlingsberedskap hos regeringen för att snabbt kunna ändra i PBL:s följdlagstiftning om så skulle visa sig behövt. I motionen anförs att lagstiftningen är komplicerad varför oförutsedda problem eller ofullkomligheter snabbt bör kunna rättas till.

Utskottet anser det självklart att brister i lagstiftningen bör rättas till så snart det efter erforderlig beredning går att göra. Ett tillkännagivande av det begärda slaget är enligt utskottets mening inte erforderligt. Utskottet avstyrker följaktligen motionsyrkandet i fråga.

2. Allmänna principer för samordningen av NRL och PBL med väglagen och lagen om enskilda vägar m. m.

Utskottet vill först ta upp en terminologisk fråga såvitt rör begreppen "byggnader, andra anläggningar och anordningar" (se regeringens förslag till lydelse av 43, 45, 47 och 48 §§ väglagen samt 100 § lagen om enskilda vägar). Frågan har aktualiserats genom att bostadsutskottet vid behandlingen av PBL-förslaget (BoU 1986/87:1 s. 96) föreslog att begreppet anordningar skulle utmönstras ur lagtexten i de lagrum där det använts som komplement till uttrycket andra anläggningar. Riksdagen beslutade i överensstämmelse med bostadsutskottets förslag varför begreppet anordning inte används i PBL.

Trafikutskottet anser att begreppet anordning utan att medföra några tillämpningsproblem på motsvarande sätt bör utmönstras också ur väglagstiftningen så att terminologin i väglagarna så långt som möjligt stämmer överens med PBL:s. Vad som stadgas om andra anläggningar än byggnader får anses omfatta också anordningar. Utskottet förordar därför att de nu aktuella lagrummen ändras i enlighet härmed.

I övrigt har utskottet inget att erinra mot den anpassning som föreslås i väglagstiftningen till PBL:s termer och uttryck. Utskottet tillstyrker att anpassningen till PBL sker på det sätt som föreslagits i propositionen. Uttrycket "besvär" bör dock utmönstras ur väglagen i enlighet med de principer som tillämpas efter förvaltningslagens ikraftträdande den 1 januari 1987 (73–75 §§ och rubriken närmast före 71 §).

3. Länsstyrelsens tillståndsprövning

I propositionen föreslås en samordning mellan tillståndsprövningen enligt PBL och tillståndsprövningen enligt väglagen såvitt gäller åtgärder utanför vägområdet. Föredraganden konstaterar därvid att det inte finns skäl att behålla de nuvarande kraven i väglagen på tillstånd av länsstyrelsen när det gäller byggnader och andra anläggningar, inkl. ledningar, samt åtgärder intill vägar, i den mån de enligt PBL skall prövas av byggnadsnämnden. För det fall att bygglov inte krävs, föreslås att den nuvarande ordningen med krav på

länsstyrelsens tillstånd skall behållas. Med hänsyn till de värden som det allmänna vägnätet representerar har det ansetts erforderligt att föreslå en skyldighet att söka tillstånd hos länsstyrelsen för sådant som kan äventyra vägens bestånd, drift eller brukande och som inte skall bygglovprövas enligt PBL. Förslaget skall enligt föredragande departementschefen ses som en naturlig konsekvens av nyordningen i PBL som innebär att skyldigheten att söka bygglov kommer att kunna varieras genom kommunala beslut.

I motion 1985/86:458 (fp) yrkas att väglagen skall utformas så att tillstånd av länsstyrelsen inte erfordras i de fall kommunen beslutat att bygglov inte krävs. Enligt motionärerna bör gälla den grundprincipen att, när kommunen beslutat att bygglov inte behövs för vissa byggnader eller åtgärder, fastighetsägaren inte skall behöva söka tillstånd hos andra myndigheter.

Utskottet anser i likhet med föredraganden att kraven i väglagen på tillstånd av länsstyrelsen för att uppföra byggnader och andra anläggningar intill eller i närheten av allmänna vägar bör upphävas i den mån bygglovspflicht råder enligt PBL. Däremot bör skyldigheten att söka tillstånd hos länsstyrelsen finnas kvar i den mån bygglovspflicht inte råder enligt PBL. Utskottet tillstyrker sålunda förslaget i propositionen och avstyrker motionen i denna del.

4. Tillstånd till åtgärder inom vägområdet

Väghållningsmyndighet är, då staten är väghållare, den till vägverket hörande regionala förvaltning som regeringen bestämmer och, då en kommun är väghållare, den kommunala nämnd som kommunfullmäktige utser därtill. Med vägområde menas det område som väghållaren tagit i anspråk för själva vägen och för anordning som stadigvarande behövs för vägens bestånd, drift eller brukande.

Enligt gällande bestämmelser är det länsstyrelsen som i flertalet fall beslutar föreskrifter som gäller ordning och säkerhet inom vägområdet. Hit hör bl. a. frågor om tillstånd att ansluta enskild väg till allmän väg och att vidta åtgärder och ha anläggningar inom vägområdet. Ärendena hos länsstyrelserna bereds och föredras genom vägförvaltningens försorg.

I propositionen föreslås att beslutanderätten förs över från länsstyrelserna till väghållningsmyndigheterna. Härigenom skulle man göra rationaliseringsvinster för staten och förenkla för allmänheten utan att rättssäkerheten sätts i fara. Det är naturligt – framhåller föredraganden – att den myndighet som beslutar om byggande och drift av väg också är bäst skickad att bedöma vad som bör tillåtas att förekomma inom ett vägområde. Detta är också ett skäl för att behålla det nuvarande systemet med en prövning också enligt väglagen för sådana åtgärder som kräver bygglov.

Utskottet anser att övervägande skäl talar för att beslutsbefogenheten när det gäller tillstånd till åtgärder inom vägområdet flyttas över från länsstyrelsen till väghållningsmyndigheten. Utskottet kan inte se annat än att en sådan ändring medför resursbesparingar och effektiviseringar. I de fall staten är väghållare har för övrigt väghållningsmyndigheterna redan nu ett betydande inflytande på länsstyrelsens beslut i tillståndsfrågor. Utskottet tillstyrker sålunda föredragandens förslag i denna del.

I motion 1985/86:459 (c) framhålls att de tillståndsärenden m. m. som hör till vägområdet har stor lokal betydelse – inte minst för näringslivets utveckling. Detta gäller t. ex. skyltning där ett tillstånd ofta är en förutsättning för att en småföretagare eller en butiksägare i en glesbygd skall kunna bekantgöra sin existens. Det är därför viktigt, framhåller motionärerna, att man i beslut om skyltning efter väg tar hänsyn till regionalpolitiska och sysselsättningspolitiska krav. Enligt motionärernas mening sker ofta en alltför strikt bedömning uteslutande från vägsynpunkter.

Med anledning av motionen vill utskottet framhålla att när reklamskyltar satts upp utan tillstånd detta ibland kan vara ett uttryck för ett påtagligt behov av vägvisning. I sådana fall bör åtgärder vidtas för att tillgodose behovet. De beslutande bör sålunda vara lyhörda för de önskemål som framställs av t. ex. lokala näringsidkare och andra som för sin utkomst är mer eller mindre beroende av hur vägvisningen till deras försäljningsställen är anordnad.

Med det anförda får syftet med motionsyrkandet anses vara tillgodosett varför det inte påkallar någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

5. Vaghållningsmyndighetens befogenheter i övrigt inom vägområdet

Nuvarande bestämmelser i väglagen ger vaghållningsmyndigheten möjligheter att med hjälp av kronofogdemyndigheten ta bort trafikfarliga anläggningar och anordningar inom vägområdet. Denna ordning har enligt föredraganden visat sig vara ineffektiv eftersom kronofogdemyndigheten sällan har tillräckliga resurser för att biträda vaghållaren. I propositionen föreslås att vaghållningsmyndigheten får möjlighet att själv vidta åtgärder för att åstadkomma rättelse då anläggningar har tillkommit eller åtgärder har vidtagits inom vägområdet utan tillstånd.

Utskottet har inte något att erinra mot förslaget i denna del, varför det tillstyrks.

6. Besvärsordningen

I avsnitt 4 har utskottet tillstyrkt att beslutsbefogenheten när det gäller tillstånd till åtgärder inom vägområdet flyttas över från länsstyrelsen till vaghållningsmyndigheten. Länsstyrelsens beslut i dessa frågor kan enligt nuvarande ordning överklagas till regeringen.

I propositionen föreslås att vaghållningsmyndighetens beslut skall få överklagas till vägverket och att vägverkets beslut i ett sådant ärende inte skall få överklagas vidare.

I motion 1985/86:458 (fp) hemställs att riksdagen med ändring av propositionens förslag beslutar att talan mot vaghållningsmyndighetens beslut skall få föras hos länsstyrelsen. Enligt motionären bör besvären behandlas av en instans som står fri från vägmyndigheterna och därigenom har förutsättningar att fatta opartiska beslut. Även lagrådet delar denna bedömning och föreslår att länsstyrelsen som hittills skall vara besvärsinstans. Riksdagen bör, menar motionärerna, med ändring av regeringens förslag besluta att vaghållningsmyndighetens beslut skall överklagas hos länsstyrelsen.

I motion 1985/86:459 (c) hemställs att riksdagen beslutar att avslå förslaget om ändrad besvärordning. Motionärerna framhåller att väglagen är ett viktigt instrument i samhällsplaneringen och när det gäller att slå vakt om ett folkligt inflytande över lagens tillämpning. Den nya besvärordning som föreslås i propositionen innebär enligt motionärerna att vägverket blir enda besvärinstans på en rad viktiga områden. Ordningen innebär att alla frågor kommer att prövas inom vägverkets egen organisation. En bättre ordning vore, anser motionärerna, med en besvärordning som innebär att länsstyrelsen och regeringen blir besvärinstanser.

Utskottet anser att det finns vissa effektivitetsskäl för den i propositionen föreslagna ordningen. Inte minst från rättssäkerhetssynpunkt men också sett från enskildas synpunkter är det emellertid väsentligt att överprövningen ankommer på en instans som – förutom att den har saklig kompetens på området – tillika är opartisk och garanterar ett folkligt och regionalt inflytande. De ärenden varom här är fråga är typiskt sett sådana där det krävs en avvägning mellan olika intressen. Sådana lämplighetsbedömningar är inte självklara för en sektorsinriktad myndighet som vägverket. Man kan enligt utskottets mening inte bortse från att vägverket kan komma att se ordnings- och säkerhetsfrågorna ensidigt från de synpunkter verket har att främst företräda och att andra intressen inte beaktas i tillräcklig grad.

I likhet med motionärerna och flertalet av de remissinstanser som uttalade sig i frågan föreslår utskottet att länsstyrelsen blir besvärinstans i stället för vägverket vid överklagande av väghållningsmyndighetens beslut. Med hänsyn till att det kan finnas ett behov av en för hela landet enhetlig praxis och att samordning över länsgränserna kan behövas i vissa fall anser utskottet att länsstyrelsens beslut skall få överklagas till regeringen.

Utskottet föreslår riksdagen att anta de bestämmelser om överklagande som i bilaga 2 betecknats som utskottets förslag (73 och 75 §§). Av det anförda följer att syftet med motionsyrkandena i allt väsentligt blir tillgodosett.

7. Övriga förslag i propositionen

De förslag som läggs fram i propositionen och som utskottet inte särskilt behandlat i det föregående lämnas utan erinran från utskottets sida.

8. Vissa ersättningsfrågor

Vid sin behandling av PBL-propositionen föreslog bostadsutskottet vissa preciseringar och ändringar i PBL-förslaget när det gäller markägares rätt till ersättning för skador vid markintrång. Bostadsutskottets förslag godtogs av riksdagen. PBL kom alltså att få en i vissa delar avvikande utformning i förhållande till propositionen.

Fråga uppkommer i detta sammanhang om de av bostadsutskottet utarbetade och av riksdagen antagna ändringarna i PBL om ersättning bör få genomslag också i väglagstiftningen.

I väglagen (61 §) ges bestämmelser om ersättning för skada som uppkommer genom inskränkningar i dispositionsrätt till mark på grund av att allmän

väg har dragits eller skall dras fram. I lagen om enskilda vägar finns en motsvarande bestämmelse (102 §). Principen är att ersättning skall utgå om pågående markanvändning avsevärt försvåras. Denna kvalifikationsgräns härrör från en fastighetsrättslig reform år 1972 (prop. 1972:111, bil. 2, CU 27) och gäller också vid markintrång som beslutas med stöd av andra lagar.

PBL-propositionen innehöll inget förslag till ändring av den år 1972 införda ersättningsprincipen. Vid behandlingen av PBL-förslaget ansåg bostadsutskottet att principen borde modifieras dels i PBL, dels i följdlagstiftningen till PBL (BoU 1986/87:1, s. 144).

De ändringar som bostadsutskottet förordat innebär sammanfattningsvis att skadans storlek vid intrång i den pågående markanvändningen skall bedömas i förhållande till den del av en fastighet som berörs av intrånget (t. ex. en behandlingsenhet inom skogsbruket eller en åker eller äng på en jordbruksfastighet). Vidare föreslogs regler om att tidigare intrångsbeslut inom en tidsperiod skall beaktas vid skadebedömningen, dvs. att det är den ackumulerade skadan av flera beslut som skall avgöra om kvalifikationsgränsen för ersättning har överskridits eller ej. Slutligen aktualiserade bostadsutskottet frågan om rättegångskostnadernas fördelning mellan parterna i mål hos fastighetsdomstol om bl. a. intrångsersättning.

Riksdagen har numera antagit PBL med de av bostadsutskottet förordade ändringarna. I sitt betänkande (BoU 1986/87:4, s. 23) om följdlagstiftningen till PBL har bostadsutskottet föreslagit motsvarande ändringar i ersättningsreglerna i lagen (1960:690) om byggnadsminnen, naturvårdslagen (1964:822) och vattenlagen (1983:291). Även dessa ändringar har godtagits av riksdagen.

De av bostadsutskottet sålunda förordade ändringarna torde innebära att markägares möjlighet att få intrångsersättning något utvidgats i förhållande till vad som gäller i dag.

Trafikutskottet anser att den kvalifikationsgräns som på bostadsutskottets initiativ förts in i PBL, byggnadsminnenlagen, naturvårdslagen och vattenlagen också bör införas i väglagstiftningen. Kvalifikationsgränsen i de nu berörda paragraferna bör anges med infogande av orden "inom berörd del av en fastighet" så att ordalydelsen stämmer överens med andra ersättningsregler vid vägrat tillstånd till bebyggelse m. m.

De nu förordade ändringarna torde i praktiken få synnerligen begränsad betydelse. För det första är det – enligt vad utskottet erfarit – ytterst sällan som någon fastighetsägare påkallar ersättning med åberopande av de aktuella bestämmelserna. För det andra innebär propositionens förslag att väglagens tillämpningsområde inskränks. Krav på länsstyrelsens tillstånd skall framdeles endast gälla utanför områden med detaljplan och endast för åtgärder som inte kräver bygglov. När prövning inte längre skall ske enligt väglagen blir PBL:s ersättningsregler ensamt avgörande. PBL ger emellertid inte rätt till ersättning för vägrat bygglov i den i 61 § angivna situationen.

Den ringa praktiska betydelse som ersättningsreglerna således kan antas få i framtiden medför enligt utskottets uppfattning att det inte finns behov av att införa några regler om ackumulerad skada i väglagstiftningen.

I motion 1985/86:458 (fp) yrkas att förslagen till ändringar av 47 och 61 §§ väglagen skall avslås i avvaktan på att riksdagen beslutat om ersättningsbestämmelserna i PBL. Med hänvisning till vad utskottet nu uttalat om samordning av ersättningsreglerna i PBL och väglagstiftningen avstyrks motionen i denna del.

9. Rättegångskostnader i vissa fall

Nuvarande bestämmelser om rättegångskostnader i väglagstiftningen innebär bl. a. följande. Om en sakägare väcker talan om intrångsersättning eller inlösen och hans yrkande ogillas helt, får han som tappande part enligt rättegångsbalkens regler betala både sina egna och motpartens rättegångskostnader (69 § första stycket andra meningen väglagen och 105 § andra stycket fjärde meningen lagen om enskilda vägar). Om en sakägare haft skäligen anledning att få sin talan om intrångsersättning prövad av domstol kan dock förordnas att han skall få ersättning för sina rättegångskostnader eller att vardera parten skall bära sin egen kostnad (69 § första stycket sista meningen väglagen och 105 § andra stycket sista meningen lagen om enskilda vägar). Samma principer föreslogs i PBL-propositionen i mål om inlösen och skadeersättning enligt PBL (prop. 1985/86:1 s. 406 och s. 849).

Bostadsutskottet föreslog emellertid en regel (15 kap. 6 § PBL) som innebär att om sakägaren förlorar ett mål rörande bl. a. intrångsersättning som han väckt talan i kan domstolen förordna att han skall bära sina egna kostnader, om han inlett rättegången utan tillräckliga skäl. Har rättegången uppenbart inletts utan skäligen grund, får domstolen dessutom förplikta honom att ersätta motparten dennes rättegångskostnader (BoU 1986/87:1, s. 159). Bostadsutskottets förslag godtogs av riksdagen.

Vid sin behandling av följdlagstiftningen till PBL uttalade bostadsutskottet att samma regel bör gälla även för andra mål om inlösen och intrångsersättning än de som är aktuella i PBL (BoU 1986/87:4 s. 32).

Trafikutskottet delar uppfattningen att samma rättegångskostnadsregler bör gälla för alla mål om inlösen och intrångsersättning oavsett vilken fastighetsrättslig lagstiftning som tillämpas. Utskottet förordar därför att 69 § väglagen och 105 § lagen om enskilda vägar ändras i enlighet med det anförda.

Också de nu förordade ändringarna torde få synnerligen begränsad betydelse. Som upplysts tidigare är det ytterst sällan som någon fastighetsägare påkallar ersättning med åberopande av de aktuella bestämmelserna.

10. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

PBL och NRL skall träda i kraft den 1 juli 1987, dvs. ett halvt år senare än vad regeringen hade föreslagit. Detta har i sin tur medfört den genoingående jämkningen av förslagen till följdlagstiftning, att även denna bör träda i kraft den 1 juli 1987.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att också de nu aktuella lagarna träder i kraft den 1 juli 1987. Till följd härav skall förbud enligt 49 § väglagen fortsätta att gälla längst till utgången av juni 1990 (punkt 4 i övergångsbestämmelserna).

Med hänsyn till de ändringar utskottet föreslagit vad gäller reglerna om rättegångskostnader (69 § väglagen och 105 § lagen om enskilda vägar) erfordras ytterligare en övergångsbestämmelse i resp. lag med innehåll att de gamla ersättningsreglerna skall gälla i pågående mål.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *avslag på propositionen*
att riksdagen avslår motion 1985/86:457 (m),
2. beträffande *handlingsberedskap för att justera PBL och därtill hörande lagstiftning*
att riksdagen avslår motion 1985/86:458 (fp) yrkande 1,
3. beträffande *länsstyrelsens tillståndsprövning*
att riksdagen med avslag på motion 1985/86:458 (fp) yrkande 4 antar det genom propositionen 1985/86:118 framlagda förslaget till lag om ändring i väglagen (1971:948) såvitt avser 45 §, dock med den ändringen att paragrafen ges den i bilaga 2 såsom utskottets förslag betecknade lydelsen.
4. beträffande *tillståndsgivning till skyltar efter väg*
att riksdagen lämnar motion 1985/86:459 (c) yrkande 2 utan särskild åtgärd,
5. beträffande *besvärsordningen enligt väglagen*
att riksdagen med anledning av motionerna 1985/86:458 (fp) yrkande 3 och 1985/86:459 (c) yrkande 1 antar det i moment 3 nämnda lagförslaget såvitt avser 73 och 75 §§, dock med den ändringen att paragraferna ges den i bilaga 2 såsom utskottets förslag betecknade lydelsen,
6. beträffande *vissa ersättningsfrågor*
att riksdagen med avslag på motion 1985/86:458 (fp) yrkande 2 antar det i moment 3 nämnda lagförslaget såvitt avser 47 och 61 §§, dock med den ändringen att paragraferna ges den i bilaga 2 såsom utskottets förslag betecknade lydelsen,
7. beträffande *väglagen i övrigt*
att riksdagen
 - a) med anledning av propositionen antar det i moment 3 nämnda lagförslaget såvitt avser 43, 48 och 74 §§ samt övergångsbestämmelserna, dock med den ändringen att paragraferna och övergångsbestämmelserna ges den i bilaga 2 såsom utskottets förslag betecknade lydelsen,
 - b) beslutar att *dels* 69 § skall ges den i bilaga 2, såsom utskottets förslag betecknade lydelsen, *dels* närmast före 71 § skall införas en rubrik enligt utskottets förslag i bilaga 2 *dels ock* ingressen till det i moment 3 nämnda lagförslaget skall ändras på sätt följer härav,
 - c) med bifall till propositionen antar det i moment 3 nämnda lagförslaget såvitt det inte omfattas av vad utskottet hemställt ovan,

8. beträffande *lagen om enskilda vägar*
att riksdagen

a) med anledning av propositionen antar det genom propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1939:608) om enskilda vägar såvitt avser 100, 102 och 105 §§ samt övergångsbestämmelserna, dock med den ändringen att paragraferna och övergångsbestämmelserna ges den i bilaga 2 såsom utskottets förslag betecknade lydelsen,

b) antar det i moment 8 a nämnda lagförslaget såvitt det inte omfattas av vad utskottet hemställt där.

Stockholm den 5 maj 1987

På trafikutskottets vägnar

Birger Rosqvist

Närvarande: Birger Rosqvist (s), Olle Östrand (s), Olle Grahn (fp), Sven-Gösta Signell (s), Per Stenmarck (m), Rune Johansson (s), Margit Sandéhn (s), Görel Bohlin (m), Viola Claesson (vpk), Jarl Lander (s), Anders Andersson (m), Yngve Wernersson (s), Ingrid Hasselström Nyvall (fp), Rune Thorén (c) och Bertil Jonasson (c).

Reservation

Länsstyrelsens tillståndsprövning (mom. 3)

Olle Grahn och Ingrid Hasselström Nyvall (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "förslag i denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att tillståndsprövningen enligt PBL och väglagen bör samordnas på ett sådant sätt att kraven i väglagen på tillstånd av länsstyrelsen för att uppföra byggnader och andra anläggningar intill eller i närheten av allmänna vägar bör upphävas i den mån det råder bygglovsplikt enligt PBL. När det gäller byggnader, andra anläggningar eller åtgärder utanför ett område med detaljplan och för vilka bygglov inte erfordras anser utskottet att det inte finns något behov av den föreslagna bestämmelsen om skyldighet att söka tillstånd hos länsstyrelsen för sådant som kan äventyra vägens bestånd, drift eller brukande. Den grundprincipen bör gälla att när en kommun beslutat att bygglov inte behövs för vissa byggnader eller åtgärder så skall fastighetsägaren inte behöva söka tillstånd hos andra myndigheter. Det bör ligga i kommunens ansvar att när den enligt PBL beslutar om undantag från bygglovspliktens omfattning ser till att de allmänna vägarernas bestånd, drift eller brukande inte äventyras. Vid beslut om minskad bygglovsplikt i anslutning till en allmän väg kan kommunen infordra yttrande från väghållningsmyndigheten för att säkerställa att beslutet inte medför olägenheter för väghållningen.

Regeringen bör omgående återkomma till riksdagen med förslag till

ändringar i väglagen som tillgodoser vad utskottet nu förordat. Om regeringen inte hinner återkomma till riksdagen i så god tid att det av utskottet förordade förslaget kan träda i kraft den 1 juli 1987 bör i avvaktan härpå den ordning gälla som föreslås i propositionen.

Vad utskottet nu anfört bör av riksdagen ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *länsstyrelsens tillståndsprövning*

att riksdagen

a) antar det genom proposition 1985/86:118 framlagda förslaget till lag om ändring i väglagen (1971:948) såvitt avser 45 §, dock med den ändringen att paragrafen ges den i bilaga 2 såsom utskottets förslag betecknade lydelsen,

b) med anledning av motion 1985/86:458 (fp) yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört,

Särskilt yttrande

Olle Grahn (fp), Per Stenmarck (m) Görel Bohlin (m), Anders Andersson (m) och Ingrid Hasselström Nyvall (fp) anför:

I utförliga reservationer till bostadsutskottets betänkande (BoU 1986/87:1) har folkpartiet och moderata samlingspartiets ledamöter i utskottet yrkat avslag på förslaget till den nya plan- och bygglagen. Samma ledamöter har också i särskilda yttranden till bostadsutskottets betänkande (BoU 1986/87:4) uttalat sig om behovet av reformer samt följdlagstiftningen och PBL.

I detta sammanhang vill vi hänvisa till dessa reservationer och yttranden samt på nytt klargöra att vår principiella inställning till plan- och bygglagen är oförändrad. Vi vill emellertid inte motsätta oss att vägslagstiftningen anpassas till de regler som kommer att gälla från den 1 juli 1987.

1 Förslag till

Lag om ändring i väglagen (1971:948)

Härigenom föreskrivs i fråga om väglagen (1971:948)

dels att 49, 50 och 54 §§ skall upphöra att gälla,

dels att 1, 6–9, 10–12, 14–19, 22, 23, 26–28, 33, 39–48, 51–53, 57, 61, 63–66, 68 och 70–77 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 3 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag gäller allmän väg.

Allmän väg är, förutom väg som anlägges enligt denna lag eller enligt lagen förändras till allmän, sådan för allmän samfärdsel upplåten väg som av ålder ansetts som allmän eller enligt äldre bestämmelser anlagts som eller förändrats till allmän och som vid denna lags ikraftträdande hålles av staten eller kommun.

Väg upphör att vara allmän, när vägen drages in. Är kommun väghållare, upphör väg att vara allmän, när vägen enligt byggnadslagen (1947:385) upplåtes eller skall vara upplåten till allmänt begagnande som gata. Har väg upplåtits till allmänt begagnande som gata medan staten är väghållare, upphör vägen att vara allmän, när kommunen övertar väghållningen.

Allmän väg är, förutom väg som anläggs enligt denna lag eller enligt lagen förändras till allmän, sådan för allmän samfärdsel upplåten väg som av ålder ansetts som allmän eller enligt äldre bestämmelser anlagts som eller förändrats till allmän och som vid denna lags ikraftträdande hålls av staten eller en kommun.

En väg upphör att vara allmän, när vägen dras in. Om en kommun är väghållare, upphör vägen att vara allmän, när den enligt plan- och bygglagen (1987:10) upplåts eller skall vara upplåten till allmänt begagnande som gata. Om en väg har upplåtits till allmänt begagnande som gata medan staten är väghållare, upphör vägen att vara allmän, när kommunen övertar väghållningen.

3 a §

Vid prövning av ärenden enligt denna lag skall lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m. m. tillämpas.

6 §¹

Statens vägverk handhar väghållningen för statens räkning och har tillsyn över kommuns väghållning.

Väghållningsmyndighet är, då staten är väghållare, den till vägver-

Vägverket handhar väghållningen för statens räkning och har tillsyn över kommunernas väghållning.

Väghållningsmyndighet är, då staten är väghållare, den till vägver-

¹ Senaste lydelse 1981:861.

ket hörande regionala förvaltning som regeringen bestämmer och, då kommun är väghållare, den kommunala nämnd som kommunfullmäktige utser därtill.

Är staten väghållare inom område med *stadsplan*, skall kommunen tillhandahålla den mark som behövs för väg inom området.

Underlåter kommun att bygga väg, för vars byggande utgått statsbidrag, eller eftersätter kommun skyldighet i fråga om vägs drift, kan *statens vägverk* förelägga kommunen att inom viss tid *vidtaga* rättelse *vid äventyr att verket låter* utföra nödvändiga åtgärder på kommunens bekostnad.

Bestämmelserna i denna lag utgör *ej* hinder för kommun eller landstingskommun att lämna bidrag till byggande av väg.

Till byggande av väg räknas anläggning av ny väg, omläggning av väg i ny sträckning samt ombyggnad *och förbättring* av väg.

Ny väg får anläggas, om vägen behövs för allmän samfärdsel eller annars kan *antagas* få synnerlig betydelse för det allmänna.

Omläggning av väg i ny sträckning samt ombyggnad *och förbättring* av väg får ske, när det är påkallat från allmän synpunkt.

Fråga om byggande av väg prövas av *statens vägverk* efter samråd med länsstyrelsen. *Har vägverket och länsstyrelsen* olika uppfattning,

ket hörande regionala förvaltning som regeringen bestämmer och, då *en* kommun är väghållare, den kommunala nämnd som kommunfullmäktige utser därtill.

7§

Är staten väghållare inom *ett* område med *detaljplan* där *kommunen är huvudman för allmänna platser*, skall kommunen tillhandahålla den mark som behövs för väg inom området.

8§

Underlåter *en* kommun att bygga väg, för vars byggande utgått statsbidrag, eller eftersätter *en* kommun skyldighet i fråga om vägs drift, kan *vägverket* förelägga kommunen att inom viss tid *vidta* rättelse. *Om föreläggandet inte följs, får verket låta* utföra nödvändiga åtgärder på kommunens bekostnad.

9§

Bestämmelserna i denna lag utgör *inte* hinder för *en* kommun eller *en* landstingskommun att lämna bidrag till byggande av väg.

10§

Till byggande av väg räknas anläggning av ny väg, omläggning av väg i ny sträckning samt ombyggnad av väg.

Ny väg får anläggas, om vägen behövs för allmän samfärdsel eller annars kan *antas* få synnerlig betydelse för det allmänna.

Omläggning av väg i ny sträckning samt ombyggnad av väg får ske, när det är påkallat från allmän synpunkt.

11§²

Fråga om byggande av väg prövas av *vägverket* efter samråd med länsstyrelsen. *Om vägverket och länsstyrelsen* har olika uppfattning,

² Senaste lydelse 1981: 861.

hänskjutes frågan till regeringens prövning.

hänskjuts frågan till regeringens prövning.

Regeringen kan förordna att fråga om byggande av väg i vissa fall skall prövas av länsstyrelsen.

12 §

Om skyldighet för staten att iordningställa och upplåta allmän väg som gata inom sådant område med stadsplan, för vilket staten är väghållare, finns bestämmelser i byggnadslagen (1947:385).

16 kap. 29 § plan- och bygglagen (1987:10) finns bestämmelser om skyldighet för staten att inom områden med detaljplan ställa i ordning och till allmänt begagnande upplåta gata.

14 §³

Inom område med fastställd generalplan eller med stadsplan eller byggnadsplan skall väg byggas i överensstämmelse med planen. Gäller annars särskilda bestämmelser för marks bebyggande eller användning, såsom regionplan, utomplansbestämmelser eller naturvårdsföreskrifter, skall väg läggas så, att syftet med bestämmelserna inte motverkas.

Inom område med detaljplan eller områdesbestämmelser får väg inte byggas i strid mot planen eller bestämmelserna. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock mindre avvikelser göras.

Gäller naturvårdsföreskrifter eller andra särskilda bestämmelser för marks bebyggande eller användning än som avses i första stycket skall väg byggas så, att syftet med bestämmelserna inte motverkas.

Om särskilda skäl föreligger, kan undantag från planen eller bestämmelserna medges av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer. Även utan sådant medgivande får mindre avvikelse från plan göras, om åtgärden är förenlig med planens syfte.

Om det finns särskilda skäl, får regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer medge undantag från bestämmelser som avses i andra stycket.

15 §

För byggande av väg skall upprättas arbetsplan. Arbetsplan får uppdelas i förberedande och kompletterande arbetsplan.

För byggande av väg skall upprättas en arbetsplan.

I arbetsplan skall anges den mark som behöver tagas i anspråk för företaget. Arbetsplan skall även innehålla för företagets genomförande i övrigt behövliga uppgifter. I förberedande arbetsplan behöver uppgifter av sistnämmt slag redovisas endast i huvuddrag.

I arbetsplanen skall anges den mark som behöver tas i anspråk för vägunordningar och för genomförandet av vägbyggnadsföretaget. Planen skall även innehålla de uppgifter som i övrigt behövs för att genomföra företaget.

³ Senaste lydelse 1981: 861.

Förberedande arbetsplan skall fullständigast genom kompletterande arbetsplan så snart det kan ske.

16 §

Vid utarbetande av arbetsplan skall samråd i fråga om vägens sträckning och vägförslagets utformning i övrigt ske med berörda fastighetsägare och myndigheter samt andra som kan ha ett väsentligt intresse i saken.

Förfarandet enligt första stycket får efter omständigheterna förenklas i fråga om arbetsplan för väg, som enligt *fastställd generalplan eller enligt stadsplan eller byggnadsplan* skall ingå i *trafikled eller annan allmän plats, om ej avvikelser föreslås från vad som bestämts i sådan plan.*

Avser arbetsplan endast ombyggnad eller förbättring av väg, får förfarandet enligt första stycket efter omständigheterna förenklas med iakttagande av att ägare till fastighet, av vilken mark skall tagas i anspråk, alltid skall beredas tillfälle att yttra sig. *Vad som sagts nu gäller i fråga om kompletterande arbetsplan även i andra fall samt äger vidare tillämpning på arbetsplan som innefattar endast ändring av arbetsplan för ännu ej färdigställt vägbyggnadsföretag.*

Vid utarbetande av en arbetsplan skall samråd i fråga om vägens sträckning och vägförslagets utformning i övrigt ske med berörda fastighetsägare och myndigheter samt andra som kan ha ett väsentligt intresse i saken.

Förfarandet enligt första stycket får efter omständigheterna förenklas i fråga om en arbetsplan för väg, som enligt *detaljplan* skall ingå i allmän plats eller som är förutsatt i *områdesbestämmelser.*

Avser arbetsplan endast ombyggnad av väg, får förfarandet enligt första stycket efter omständigheterna förenklas med iakttagande av att ägare till en fastighet, av vilken mark skall tas i anspråk, alltid skall beredas tillfälle att yttra sig. *Detta skall även tillämpas på en arbetsplan som innefattar endast ändring av planen för ett vägbyggnadsföretag som ännu ej är färdigställt.*

17 §

Arbetsplan skall utställas för granskning.

Arbetsplan för väg, som enligt *fastställd generalplan eller enligt stadsplan eller byggnadsplan* skall ingå i *trafikled eller annan allmän plats*, behöver icke utställas, om den ej avviker från vad som bestämts i sådan plan.

Ej heller behöver arbetsplan som avser endast ombyggnad eller förbättring av väg utställas, om ej mark behöver tagas i anspråk med vägrätt eller rätt som avses i 35 § eller om sådant ianspråktagande skriftligen medgivits av berörda

En arbetsplan skall ställas ut för granskning.

En arbetsplan för väg, som enligt *detaljplan* skall ingå i allmän plats eller som är förutsatt i *områdesbestämmelser*, behöver inte ställas ut.

Inte heller behöver en arbetsplan som avser endast ombyggnad av väg ställas ut, om inte mark behöver tas i anspråk med vägrätt eller rätt som avses i 35 § eller om ett sådant ianspråktagande skriftligen medgivits av berörda fastighetsäga-

fastighetsägare och innehavare av nyttjanderätt eller servitutsrätt. Under samma förutsättningar kan utställelse underlåtas i fråga om kompletterande arbetsplan även i andra fall samt i fråga om arbetsplan som innefattar endast ändring av arbetsplan för ännu ej färdigställt vägbyggnadsföretag.

re och innehavare av nyttjanderätt eller servitutsrätt. Under samma förutsättningar kan utställelse underlåtas i fråga om en arbetsplan som innefattar endast ändring av planen för ett vägbyggnadsföretag som ännu ej är färdigställt.

18 §⁴

Arbetsplan fastställs av statens vägverk efter samråd med länsstyrelsen. Har vägverket och länsstyrelsen olika uppfattning, hänskjutes frågan om fastställelse av planen till regeringens prövning.

I fall då utställelse underlåtit med stöd av 17 § tredje stycket behöver fastställelse ej ske.

Beslut om fastställelse av arbetsplan är förfallet, om ej inom fem år från utgången av det år, under vilket beslutet vann laga kraft, vägens sträckning blivit i sin helhet tydligt utmärkt på marken och i arbetsplanen angivet vägbyggnadsarbete påbörjats. Om synnerliga skäl föreligger, kan regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, vägverket förlänga tiden, varje gång med högst tre år.

Arbetsplan fastställs av vägverket efter samråd med länsstyrelsen. Om vägverket och länsstyrelsen har olika uppfattning, hänskjuts frågan om fastställelse av planen till regeringens prövning.

I sådana fall då utställelse har underlåtit med stöd av 17 § tredje stycket behöver fastställelse inte ske.

Ett beslut om fastställelse av en arbetsplan är förfallet, om inte inom fem år från utgången av det år, under vilket beslutet vann laga kraft, vägens sträckning har blivit i sin helhet tydligt utmärkt på marken och det i arbetsplanen angivna vägbyggnadsarbetet har påbörjats. Om synnerliga skäl föreligger, kan regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, vägverket förlänga tiden, varje gång med högst tre år.

19 §

Byggande av väg får påbörjas först sedan arbetsplan, som ej endast är förberedande, upprättats och, i fall då så behövs, blivit fastställd.

Byggande av väg får påbörjas först sedan arbetsplan har upprättats och, när det behövs, har blivit fastställd.

22 §⁵

Fråga om förändring av enskild väg till allmän prövas av statens vägverk efter samråd med länsstyrelsen. Har vägverket och länsstyrelsen olika uppfattning, hänskjutes frågan till regeringens prövning.

Fråga om förändring av enskild väg till allmän prövas av vägverket efter samråd med länsstyrelsen. Om vägverket och länsstyrelsen har olika uppfattning, hänskjuts frågan till regeringens prövning.

⁴ Senaste lydelse 1981: 861.

⁵ Senaste lydelse 1981: 861.

Regeringen kan förordna att fråga om förändring av enskild väg till allmän i vissa fall skall prövas av länsstyrelsen.

23 §

Gata inom sådant område med stadsplan, för vilket staten är väghållare, kan under förutsättning som anges i 21 § förklaras tillika vara allmän väg. Bestämmelserna i 22 § äger motsvarande tillämpning på ärende om sådan förklaring.

Under de förutsättningar som anges i 21 § kan i de fall staten är väghållare en gata inom ett område med detaljplan förklaras tillika vara allmän väg. Bestämmelserna i 22 § tillämpas på ärende om en sådan förklaring.

26 §

Väg skall hållas i ett för samfärdseln tillfredsställande skick genom underhåll, reparation och andra åtgärder.

Genom renhållning skall vägområde hållas i sådant skick att skäligen sanitära hänsyn och trevnadshänsyn blir tillgodosedda. Detsamma gäller i fråga om mark till en bredd av 25 meter intill parkeringsplats eller rastplats som är väganordning, i den mån allmänheten har tillträde till marken. I fråga om område med stadsplan eller byggnadsplan äger detta stycke tillämpning endast på vägområde för motorväg eller motortrafikled.

Genom renhållning skall vägområdet hållas i ett sådant skick att skäligen sanitära hänsyn och trevnadshänsyn blir tillgodosedda. Detsamma gäller i fråga om mark till en bredd av 25 meter intill parkeringsplats eller rastplats som är väganordning, i den mån allmänheten har tillträde till marken. Inom områden med detaljplan gäller detta stycke endast vägområden för motorväg eller motortrafikled.

De åtgärder som behövs för ändamål som anges i första och andra styckena räknas till drift av väg. Om särskilda skäl föreligger, kan länsstyrelsen medge inskränkning i skyldigheten att vidtaga sådana åtgärder. Länsstyrelsen meddelar därvid de föreskrifter som behövs.

De åtgärder som behövs för sådana ändamål som anges i första och andra styckena räknas till drift av väg. Till drift av väg räknas också serviceåtgärder och förbättringsåtgärder. Om särskilda skäl föreligger, kan vägverket besluta om inskränkning i skyldigheten att vidta åtgärder för drift av väg. Vägverket meddelar därvid de föreskrifter som behövs.

27 §

Statens skyldighet att inom sådant område med stadsplan, för vilket staten är väghållare, ombesörja drift av allmän väg, som upplåtits till gata, begränsas av byggnadslagen (1947:385). Detsamma gäller i fråga om gata, som förklarats tillika vara allmän väg.

Inom område med detaljplan, där kommunen är huvudman för allmänna platser och staten är väghållare, begränsas statens skyldighet att ombesörja drift av allmän väg av 6 kap. 29 § andra stycket plan- och bygglagen (1987:10) Detsamma gäller i fråga om gata, som har förklarats tillika vara allmän väg.

28 §

Behöver för väganordning, vars utförande ingår i drift av väg, *tagas* i anspråk mark utöver den som redan hör till vägen, skall upprättas arbetsplan, vari anges den mark som behöver *tagas* i anspråk. Bestämmelserna i 13, 14 och 16–20 §§ *äger motsvarande tillämpning på planen. Denna skall därvid såvitt angår tillämpningen av 16 § tredje stycket, 17 § tredje stycket och 18 § andra stycket anses som sådan arbetsplan som avser endast ombyggnad eller förbättring av väg.*

Behöver för *en* väganordning, vars utförande ingår i drift av väg, *tas* i anspråk mark utöver den som redan hör till vägen, skall upprättas *en* arbetsplan, vari anges den mark som behöver *tas* i anspråk. Bestämmelserna i 13, 14 och 16–20 §§ *skall därvid tillämpas. Såvitt angår tillämpningen av 16 § tredje stycket, 17 § tredje stycket och 18 § andra stycket skall arbetsplanen anses som en sådan plan som avser endast ombyggnad av väg.*

33 §

I fråga om mark till väg, som enligt *fastställd generalplan eller enligt stadsplan* är avsedd till *gata, annan allmän plats eller särskilt trafikområde, äger 30–32 §§ ej tillämpning, sedan marken tagits i anspråk av kommunen för avsett ändamål.*

I fråga om mark till väg, som enligt *en detaljplan där kommunen är huvudman för allmänna platser* är avsedd till allmän plats, *tillämpas inte 30–32 §§, sedan marken tagits i anspråk av kommunen för avsett ändamål.*

39 §

Enskild körväg får *ej* anslutas till allmän väg utan *länsstyrelsens* tillstånd. *Ej* heller får utan sådant tillstånd enskild körvägs anslutning till allmän väg ändras. Vad som sagts nu *äger motsvarande tillämpning på sådan utfart från fastighet och sådan brygga som kan användas för körtrafik.*

En enskild körväg får *inte* anslutas till *en* allmän väg utan *väghållningsmyndighetens* tillstånd. *Inte* heller får utan sådant tillstånd *en* enskild körvägs anslutning till *en* allmän väg ändras. Vad som sagts nu *gäller också i fråga om sådana utfarter från fastigheter och sådana bryggor som kan användas för körtrafik.*

Vid behandling av fråga om tillstånd enligt första stycket skall *länsstyrelsen* pröva om den tilltänkta åtgärden är lämplig med hänsyn till trafiksäkerheten och framkomligheten på den allmänna vägen. I samband med tillstånd kan *länsstyrelsen* meddela *föreskrift* om väganlutningens läge och utförande i övrigt.

Vid behandling av *en* fråga om tillstånd enligt första stycket skall *väghållningsmyndigheten* pröva om den tilltänkta åtgärden är lämplig med hänsyn till trafiksäkerheten och framkomligheten på den allmänna vägen. I samband med tillstånd kan *väghållningsmyndigheten* meddela *föreskrifter* om väganlutningens läge och utförande i övrigt.

40 §

Om det är nödvändigt med hänsyn till trafiksäkerheten eller framkomligheten på allmän väg, kan

Om det är nödvändigt med hänsyn till trafiksäkerheten eller framkomligheten på *en* allmän väg, kan

länsstyrelsen förordna att enskild vägs anslutning till den allmänna vägen skall spärras av eller ändras genom väghållningsmyndighetens försorg. Vad som sagts nu äger motsvarande tillämpning på utfart från fastighet och på brygga.

väghållningsmyndigheten förordna att en enskild vägs anslutning till den allmänna vägen skall spärras av eller ändras och verkställa förordnandet. Vad som sagts nu gäller också i fråga om utfarter från fastigheter och bryggor.

41 §

I samband med tillstånd enligt 39 § eller i stället för förordnande enligt 40 § eller i samband med förordnande enligt 40 § om ändring av anslutning kan länsstyrelsen i fråga om enskild väg meddela trafikföreskrift varigenom trafik med motordrivet fordon på vägen eller del därav förbjudes eller inskränkes. Om särskilda skäl föreligger, kan länsstyrelsen för visst ändamål medge undantag från sådan trafikföreskrift.

I samband med tillstånd enligt 39 § eller i stället för förordnande enligt 40 § eller i samband med förordnande enligt 40 § om ändring av anslutning kan väghållningsmyndigheten i fråga om en enskild väg meddela trafikföreskrifter varigenom trafik med motordrivna fordon på vägen eller del därav förbjuds eller inskränks. Om det finns särskilda skäl, kan väghållningsmyndigheten medge undantag från sådana trafikföreskrifter.

42 §

Bestämmelserna i 39–41 §§ gäller ej i fråga om enskild väg som är upptagen i fastställd generalplan eller i stadsplan eller byggnadsplan.

Bestämmelserna i 39–41 §§ gäller inte i fråga om enskilda vägar som är redovisade i detaljplan eller förutsatta i områdesbestämmelser.

43 §

Inom vägområde får ej utan länsstyrelsens tillstånd vidtagas åtgärd eller förekomma anordning, som kan vara till olägenhet för vägens bestånd, drift eller brukande. I samband med tillstånd meddelar länsstyrelsen de föreskrifter som behövs. Tillstånd kan när som helst återkallas.

Inom ett vägområde får inte utan väghållningsmyndighetens tillstånd

1. uppföras byggnader, göras tillbyggnader eller utföras andra anläggningar eller anordningar,
2. vidtas andra åtgärder som kan inverka menligt på trafiksäkerheten eller vara till olägenhet för vägens bestånd, drift eller brukande.

I samband med tillstånd får väghållningsmyndigheten meddela de föreskrifter som behövs. Ett tillstånd kan när som helst återkallas.

Första stycket gäller ej åtgärd eller anordning, som är nödvändig för vägarbete som utföres genom väghållningsmyndighetens försorg eller för arbete som avses i 44 §. Första stycket gäller ej heller sådan grind eller bom, som behövs vid korsning mellan väg och järnväg, spårväg eller vattenväg eller för

Bestämmelserna i första stycket gäller inte för sådant arbete som avses i 44 §.

gränsbevakningen eller försvaret.

Om tillstånd saknas eller har återkallats, får väghållningsmyndigheten vidta de åtgärder som behövs för rättelse.

44 §

Elektrisk ledning, vattenledning eller annan ledning får ej dragas inom vägområde, om ej väghållningsmyndigheten medgivit det eller, när tillstånd enligt lag eller annan författning lämnats i annan ordning, anmälan om arbetet gjorts hos väghållningsmyndigheten. Väghållningsmyndigheten meddelar de föreskrifter om arbetets bedrivande och om rätt till upplag eller annan anordning som, utöver vad som är särskilt föreskrivet, behövs med hänsyn till vägens bestånd, drift eller brukande.

Första stycket äger motsvarande tillämpning i fråga om arbete på redan dragen ledning. Påkallas på grund av inträffad skada skyndsam reparation av ledning som dragits inom vägområde och skulle dröjsmål med arbetets igångsättande vålla avsevärd olägenhet, får arbetet påbörjas utan att tillstånd meddelats av väghållningsmyndigheten eller anmälan om arbetet gjorts hos denna enligt första stycket. Ledningens ägare skall dock snarast underrätta väghållningsmyndigheten om arbetet.

Inom ett vägområde får inte utan väghållningsmyndighetens tillstånd

1. dras elektriska ledningar, vattenledningar eller andra ledningar,
2. utföras arbeten på en redan dragen ledning.

Väghållningsmyndigheten får meddela de föreskrifter om arbetet och om rätt till upplag eller annan anordning som behövs med hänsyn till vägens bestånd, drift eller brukande.

Tillstånd enligt första stycket behövs inte när tillstånd har meddelats enligt annan lag eller författning och anmälan om arbetet har gjorts hos väghållningsmyndigheten.

Om det på grund av inträffad skada krävs skyndsam reparation av en ledning som har dragits inom ett vägområde får arbetet påbörjas utan tillstånd eller anmälan. Ledningens ägare skall i så fall snarast underrätta väghållningsmyndigheten om arbetet.

45 §

Ljusordning, som kan menligt påverka ljusförhållandena för trafiken på väg, får ej utan länsstyrelsens tillstånd finnas anbringad intill vägområdet. I samband med tillstånd meddelar länsstyrelsen de föreskrifter som behövs med hänsyn till trafiksäkerheten.

Första stycket gäller ej ljusordning inom område med stadsplan eller byggnadsplan.

Intill ett vägområde får inte utan länsstyrelsens tillstånd

1. uppföras byggnader, göras tillbyggnader eller utföras andra anläggningar eller anordningar eller vidtas andra sådana åtgärder som kan vara till olägenhet för vägens bestånd, drift eller brukande,
2. finnas anbringade ljusordningar som försämrar ljusförhållandena för trafiken på vägen.

I samband med tillstånd får länsstyrelsen meddela de föreskrifter som behövs. Ett tillstånd kan när

som helst återkallas.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte inom områden med detaljplan och inte heller i fråga om åtgärder för vilka bygglov krävs.

Om tillstånd saknas eller har återkallats får länsstyrelsen meddela beslut om att rättelse skall ske genom väghållningsmyndighetens försorg. I samband med ett sådant beslut får länsstyrelsen meddela de föreskrifter som behövs.

46 §

Tavla, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning för reklam, propaganda eller liknande ändamål får ej utan länsstyrelsens tillstånd finnas anbringad utomhus intill vägområde på mindre avstånd än 50 meter från vägområdet. Vad som sagts nu gäller ej anordning, som är anbringad på byggnad och som tjänar till upplysning om på stället bedriven affärsrörelse eller annan verksamhet, och ej heller anslagstavla för meddelanden rörande kommunala angelägenheter, föreningsammansåttnar, auktioner eller dylikt. I samband med tillstånd meddelar länsstyrelsen de föreskrifter som behövs med hänsyn till trafiksäkerheten.

I fråga om område med stadsplan eller byggnadsplan äger första stycket tillämpning endast på anordning intill vägområde för motorväg eller motortrafikled.

Inom ett avstånd av 50 meter från ett vägområde får inte utan länsstyrelsens tillstånd skyltar eller därmed jämförliga anordningar för reklam, propaganda eller liknande ändamål finnas uppsatta utomhus.

I samband med tillstånd får länsstyrelsen meddela de föreskrifter som behövs med hänsyn till trafiksäkerheten.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte

1. inom områden med detaljplan eller

2. för sådana anordningar som är uppsatta på byggnader för upplysning om affärsrörelse eller annan verksamhet på stället eller

3. för anslagstavlor för meddelanden som rör kommunala angelägenheter, föreningsammansåttnar, auktioner eller dylikt.

47 §

Inom ett avstånd av tolv meter från vägområde får utan länsstyrelsens tillstånd ej uppföras byggnad och ej heller förekomma annan anordning, som kan inverka menligt på trafiksäkerheten. Om det är nödvändigt av hänsyn till trafiksäkerheten, kan länsstyrelsen föreskriva ökning av avståndet, dock högst till 50 meter. Vid korsning i samma plan mellan allmänna vägar, mellan allmän väg och enskild allmänneligen befaren väg eller mellan allmän väg och järnväg eller spår-

Inom ett avstånd av tolv meter från ett vägområde får inte utan länsstyrelsens tillstånd uppföras byggnader, göras tillbyggnader eller utföras andra anläggningar eller anordningar eller vidtas andra sådana åtgärder som kan inverka menligt på trafiksäkerheten. Länsstyrelsen kan, om det är nödvändigt med hänsyn till trafiksäkerheten, föreskriva att avståndet ökas, dock högst till 50 meter.

Vid korsning i samma plan mellan en allmän väg och en

väg får ej utan länsstyrelsens tillstånd byggad uppföras eller annan för trafiksäkerheten menlig anordning förekomma intill vägområde innanför räta linjer mellan punkter, som är belägna i de korsande vägarnas mittlinjer 75 meter från korsningen.

Stängsel, som kan förorsaka snösamling på väg, får ej förekomma intill vägområde utan länsstyrelsens tillstånd.

I samband med tillstånd enligt första eller andra stycket meddelar länsstyrelsen de föreskrifter som behövs med hänsyn till trafiksäkerheten.

1. annan allmän väg,
2. enskild väg som i större utsträckning används av allmänheten för trafik.

3. järnväg,

4. spårväg

får inte utan länsstyrelsens tillstånd uppföras byggnader, göras tillbyggnader eller utföras andra anläggningar eller anordningar eller vidtas andra sådana åtgärder som kan inverka menligt på trafiksäkerheten. Tillstånd krävs inte för åtgärder som skall utföras utanför i första stycket angivet område och utanför de räta sammanbindningslinjerna mellan punkter, som är belägna i de korsande vägarnas mittlinjer 75 meter från korsningen.

I samband med tillstånd får länsstyrelsen meddela de föreskrifter som behövs.

Bestämmelserna i första och andra styckena om krav på tillstånd av länsstyrelsen gäller inte inom områden med detaljplan. De gäller inte heller i fråga om åtgärder för vilka bygglov krävs.

48 §

Från det beslut om fastställande av arbetsplan vunnit laga kraft till dess vägföretaget slutförts, får inom det i arbetsplanen upptagna vägområdet ej utan länsstyrelsens tillstånd uppföras byggad eller vidtagas åtgärd, som kan väsentligt försvåra området användning för vägändamål.

För tid som anges i första stycket äger bestämmelserna i 47 § första stycket om förbud att utan länsstyrelsens tillstånd uppföra byggad motsvarande tillämpning.

Inom det i en arbetsplan angivna vägområdet får inte utan väghållningsmyndighetens tillstånd uppföras byggnader, göras tillbyggnader, utföras andra anläggningar eller anordningar eller vidtas andra sådana åtgärder, som kan väsentligt försvåra området användning för vägändamål. Förbudet gäller från det att beslutet om fastställelse av arbetsplanen har vunnit laga kraft till dess att vägområdet har tagits i anspråk för väg.

För tid som anges i första stycket gäller bestämmelserna i 47 § första och andra styckena om förbud att utan länsstyrelsens tillstånd uppföra byggnader, göra tillbyggnader, utföra andra anläggningar eller an-

Förbud enligt första eller andra stycket upphör att gälla, när beslut om fastställande av arbetsplan upphävs eller förfaller.

I samband med tillstånd enligt första eller andra stycket meddelar länsstyrelsen de föreskrifter som behövs.

ordningar eller vidta andra sådana åtgärder.

Förbud enligt första eller andra stycket upphör att gälla, när beslut om fastställelse av en arbetsplan upphävs eller förfaller.

I samband med tillstånd får väg- hållningsmyndigheten meddela de föreskrifter som behövs.

49 §

Sedan fråga väckts om byggande av väg, kan länsstyrelsen meddela förbud att utan länsstyrelsens tillstånd uppföra byggnad på mark som kan antagas komma att ingå i vägområdet eller ligga i dess omedelbara närhet. Sådant förbud får ej meddelas för längre tid än tre år. Om synnerliga skäl föreligger, kan länsstyrelsen förlänga tiden, varje gång med högst tre år.

Förbud enligt första stycket upphör att gälla, när beslut om fastställande av arbetsplan för vägbyggnadsföretaget vinner laga kraft.

I samband med tillstånd enligt första stycket meddelar länsstyrelsen de föreskrifter som behövs.

50 §⁶

Utan hinder av 47–49 §§ får byggnad uppföras, anordning förekomma eller åtgärd vidtagas inom område med stadsplan eller byggnadsplan.

51 §

Förbud enligt 45–49 § gäller ej i fråga om byggnad eller annan anordning inom det förbudsbelagda området som lagligen påbörjats innan förbudet blev tillämpligt där.

Förbud enligt 45–48 § gäller inte i fråga om byggnader, andra anläggningar eller anordningar eller åtgärder som lagligen har påbörjats innan det blev förbjudet.

52 §

Är lagligen påbörjad anordning belägen inom område där förbud enligt 45–47 § är tillämpligt och medför den på grund av ändrade

Om en byggnad, annan anläggning eller anordning som är belägen inom område som avses i 45–47 § på grund av ändrade förhål-

⁶ Senaste lydelse 1972: 786.

förhållanden eller i annat fall sådan olägenhet att begäran om tillstånd enligt 45–47 § skulle ha avslagits, kan länsstyrelsen meddela föreläggande om avlägsnande, ändring eller utbyte av anordningen eller om vidtagande av annan åtgärd. Vad som sagts nu gäller i fråga om byggnad endast, om byggnaden kan flyttas utan svårighet eller är av ringa värde.

I beslut om föreläggande enligt denna paragraf kan länsstyrelsen utsätta vite.

landen eller av annan anledning har kommit att medföra sådana olägenheter att begäran om tillstånd enligt 45–47 § skulle ha avslagits, får länsstyrelsen meddela föreläggande att ta bort den eller vidta någon annan åtgärd med den. Beträffande byggnader får dock sådant föreläggande meddelas endast om byggnaden kan flyttas utan svårighet eller är av ringa värde.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte inom områden med detaljplan.

53 §

Är det nödvändigt för vinnande av fri sikt eller är det annars påkallat av hänsyn till trafiksäkerheten, kan länsstyrelsen besluta att träd eller buske intill vägområde får avlägsnas eller kvistas genom väghållningsmyndighetens försorg.

Är sådan anordning intill väg som ej utgöres av byggnad till hinder för vägens drift, kan länsstyrelsen besluta att anordningen får avlägsnas genom väghållningsmyndighetens försorg.

I samband med beslut enligt första eller andra stycket meddelat länsstyrelsen de föreskrifter som behövs.

Om träd eller buskar intill ett vägområde medför olägenheter för trafiksäkerheten, får länsstyrelsen besluta att träden eller buskarna skall avlägsnas eller kvistas genom väghållningsmyndighetens försorg. I samband med beslutet får länsstyrelsen meddela de föreskrifter som behövs.

54 §

Intill vägområde får ej upptagas grop eller grav som kan medföra fara för vägens bestånd.

57 §

Har mark till väg enligt fastställd generalplan eller enligt stadsplan tagits i anspråk av kommunen för gata, annan allmän plats eller särskilt trafikområde, skall väghållaren fullgöra dessförinnan uppkommen ersättnings- och inlösningskyldighet enligt 55 och 56 §§, oavsett att vägrätten upphört till följd av 33 §.

Om mark till väg inom en detaljplan där kommunen är huvudman för allmänna platser har tagits i anspråk av kommunen som allmän plats, skall väghållaren fullgöra dessförinnan uppkommen ersättnings- och inlösningskyldighet enligt 55 och 56 §§, trots att vägrätten har upphört till följd av 33 §.

61 §⁷

Medför vägran av tillstånd som avses i 47 § första stycket att pågående markanvändning avsevärt försvåras, är fastighetsägaren och innehavare av nyttjanderätt eller annan särskild rätt till fastigheten berättigade till ersättning av väghållaren för den skada de härigenom lider.

Första stycket äger motsvarande tillämpning, om tillstånd som avses i 48 § första eller andra stycket eller 49 § första stycket vägrats och förbud som avses i nämnda paragrafer varit gällande längre tid än fem år i följd.

Om vägran av tillstånd som avses i 47 § medför att pågående markanvändning avsevärt försvåras, är fastighetsägaren och innehavare av nyttjanderätt eller annan särskild rätt till fastigheten berättigade till ersättning av väghållaren för den skada de härigenom lider.

Bestämmelserna i första stycket tillämpas också, om tillstånd som avses i 48 § har vägrats och förbud som avses i den paragrafen har gällt längre tid än fem år i följd.

63 §

Väghållaren skall ersätta skada till följd av att han förvärvat rätt att inrätta särskild vinterväg, rätt att nyttja mark i närheten av vägområde för upplag eller liknande ändamål i samband med byggande av väg, rätt att anordna tillfällig väg, rätt att intill vägområde uppsätta snöskärm eller rätt till täkt för drift av väg. Han skall också ersätta skada till följd av åtgärd som avses i 34 eller 53 §. För skada till följd av åtgärd som avses i 53 § första stycket utgår ersättning dock endast om skadan är avsevärd. Vad som sagts nu gäller ej, om det avtalats eller uppenbarligen förutsatts att ersättning icke skall lämnas.

Väghållaren skall ersätta skador till följd av att han har förvärvat rätt

*1. att inrätta särskild vinterväg,
2. att nyttja mark i närheten av vägområde för upplag eller liknande ändamål i samband med byggande av väg,*

*3. att anordna tillfällig väg,
4. att intill vägområde sätta upp snöskärm,*

5. till täkt för drift av väg.

Väghållaren skall också ersätta skador till följd av åtgärder som avses i 34 §, 45 § fjärde stycket eller 53 § eller till följd av ett föreläggande som har meddelats med stöd av 52 §. För skador som har uppstått till följd av åtgärder som avses i 53 § utgår ersättning endast om skadorna är avsevärda.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte om det har avtalats eller uppenbarligen förutsatts att ersättning inte skall lämnas.

64 §

Skada till följd av föreläggande som meddelats med stöd av 52 § skall ersättas av väghållaren.

Föreläggande enligt 52 § får förenas med vite eller med föreskrift att åtgärden, om föreläggandet inte följs, kan komma att utföras

⁷ Senaste lydelse 1972: 786.

genom väghållningsmyndighetens försorg på den försumligen bekostnad.

Följs inte ett föreläggande som innebär att åtgärden kan utföras genom väghållningsmyndighetens försorg skall länsstyrelsen, om det inte finns skäl till annat, besluta att åtgärden skall utföras och hur det skall ske. Därvid skall länsstyrelsen se till att oskäligen kostnader inte uppstår.

I beslut om föreläggande enligt första stycket eller beslut enligt andra stycket får förordnas att beslutet skall gälla omedelbart.

65 §

Vad som avtalats eller uppenbarligen förutsatts skola gälla mellan väghållaren och fastighetens ägare eller annan sakägare i fråga om ersättning enligt 55, 58, 61, 63 eller 64 § gäller även mot den som efter det rätten till ersättning uppkom förvärvat sakägarens rätt till fastigheten eller anordningen.

Vad som har avtalats eller uppenbarligen förutsatts gälla mellan väghållaren och fastighetens ägare eller annan sakägare i fråga om ersättning enligt 55, 58, 61 eller 63 § gäller även mot den som efter det rätten till ersättning uppkom har förvärvat sakägarens rätt till fastigheten eller anordningen.

66 §

Har överenskommelse ej träffats om ersättning enligt 55, 58, 61, 63 eller 64 § eller om inlösen enligt 56, 59 eller 62 §, skall den som vill göra anspråk på ersättning eller fordra inlösen väcka talan vid den fastighetsdomstol inom vars område fastigheten eller anordningen är belägen. Även väghållare kan på sätt som nu sagts påkalla prövning av ersättning som tillkommer fastighetsägare eller annan sakägare.

Har överenskommelse inte träffats om ersättning enligt 55, 58, 61 eller 63 § eller om inlösen enligt 56, 59 eller 62 §, skall den som vill göra anspråk på ersättning eller fordra inlösen väcka talan vid den fastighetsdomstol inom vars område fastigheten eller anordningen är belägen. Även väghållaren kan på samma sätt påkalla prövning av ersättning som tillkommer fastighetsägare eller annan sakägare.

68 §⁸

Om borgenär som avses i 67 § första stycket lider förlust till följd av att nedsättning ej skett, är han berättigad att av väghållaren få gottgörelse för förlusten mot avskrivning på fordringshandlingen. Detsamma gäller, om borgenären lider förlust därigenom, att ersätt-

Om en borgenär som avses i 67 § första stycket lider förlust till följd av att nedsättning inte har skett, är han berättigad att av väghållaren få gottgörelse för förlusten mot avskrivning på fordringshandlingen. Detsamma gäller, om borgenären lider förlust därigenom, att ersätt-

⁸ Senaste lydelse 1972: 786.

ning enligt 55, 58 eller 61 § blivit för lågt beräknad och ersättningen till följd av överenskommelse mellan väghållaren och fastighetens ägare eller av annan anledning *ej* blivit prövad av domstol. I fråga om gottgörelse som nu sagts äger 65 § motsvarande tillämpning på förhållandet mellan väghållaren och borgenären.

Har mark till väg enligt fastställd generalplan eller enligt stadsplan tagits i anspråk av kommunen för gata, annan allmän plats eller särskilt trafikområde, skall väghållaren fullgöra dessförinnan uppkommen skyldighet enligt första stycket, oavsett att vägrätten upphört till följd av 33 §.

Talan om gottgörelse väcks vid fastighetsdomstol som anges i 66 §.

ning enligt 55, 58 eller 61 § blivit för lågt beräknad och ersättningen till följd av överenskommelse mellan väghållaren och fastighetens ägare eller av annan anledning *inte* har prövats av domstol. I fråga om sådan gottgörelse skall 65 § tillämpas på förhållandet mellan väghållaren och borgenären.

Om mark till väg inom en detaljplan där kommunen är huvudman för allmänna platser har tagits i anspråk av kommunen som allmän plats, skall väghållaren fullgöra dessförinnan uppkommen skyldighet enligt första stycket, *trots* att vägrätten *har* upphört till följd av 33 §.

Talan om gottgörelse väcks vid *den* fastighetsdomstol som anges i 66 §.

70 §

Har kommun enligt 7 § tillhandahållit staten mark för väg, är kommunen berättigad att av staten erhålla ersättning för skäligen kostnader efter avdrag för förvaltningskostnad.

Framställning om ersättning göres hos statens vägverk. Kan överenskommelse *ej* träffas, väcks talan om ersättning vid fastighetsdomstol som anges i 66 §.

Om en kommun enligt 7 § *har* tillhandahållit staten mark för väg, är kommunen berättigad att av staten erhålla ersättning för skäligen kostnader efter avdrag för förvaltningskostnad.

Framställning om ersättning görs hos vägverket. *Om en* överenskommelse *inte* kan träffas, väcks talan om ersättning vid *den* fastighetsdomstol som anges i 66 §.

71 §

Till böter eller fängelse i högst sex månader dömes den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot förbud i 39, 43–48 eller 54 § eller mot föreskrift eller förbud som meddelats med stöd av 39 eller 43–49 §.

Till böter dömes den som bryter mot trafikföreskrift som meddelats med stöd av 41 §.

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot *ett* förbud i 39 eller 43–48 § eller mot *en* föreskrift eller *ett* förbud som *har* meddelats med stöd av 39 eller 43–48 §.

Till böter döms den som bryter mot *en* trafikföreskrift som *har* meddelats med stöd av 41 §.

72 §⁹

Uppförs byggnad eller utförs ledningsarbete i strid mot 43, 44, 47 eller 48 § eller mot föreskrift eller förbud som meddelats med stöd av 43, 44 eller 47–49 §, får tingsrätten meddela handräckning för att åstadkomma rättelse. I fråga om sådan handräckning finns bestämmelser i 17 § handräckningslagen (1981:847).

Bryter någon mot förbud i 43, 45–48 eller 54 § eller mot föreskrift eller förbud som meddelats med stöd av 43 eller 45–48 § och är det ej fråga om byggnads uppförande, får kronofogdemyndigheten föranstalta om rättelse.

Efterkoms ej föreläggande enligt 52 §, skall kronofogdemyndigheten på anmodan av länsstyrelsen ombesörja att åtgärd vidtages.

Polismyndighet skall lämna den handräckning som behövs för vidtagande av åtgärd som avses i 34, 40 och 53 §§.

Utförs ledningsarbete eller uppförs en byggnad i strid mot 44, 47 eller 48 § eller mot en föreskrift eller ett förbud som har meddelats med stöd av 44, 47 eller 48 §, får tingsrätten meddela handräckning för att åstadkomma rättelse. I fråga om sådan handräckning finns bestämmelser i 17 § handräckningslagen (1981:847).

Om någon bryter mot ett förbud i 46–48 § eller mot en föreskrift eller ett förbud som har meddelats med stöd av 46–48 § och är det inte fråga om uppförande av en byggnad, får kronofogdemyndigheten vidta åtgärd för rättelse.

Kronofogdemyndigheten skall lämna det biträde som behövs för att beslut av länsstyrelsen enligt 64 § andra stycket skall kunna genomföras.

Polismyndigheten skall lämna väghållningsmyndigheten det biträde som behövs för att åtgärder som avses i 34, 40, 43, 45 eller 53 § skall kunna vidtas.

73 §

Talan mot väghållningsmyndighets beslut enligt denna lag föres hos länsstyrelsen genom besvär.

Väghållningsmyndighets beslut enligt denna lag får överklagas hos vägverket genom besvär.

74 §¹⁰

Talan mot länsstyrelsens beslut enligt 37, 38, 45–47 §, 48 § andra stycket, 52 eller 53 § föres hos kammarrätten genom besvär.

Länsstyrelsens beslut enligt 37, 38, 45–47 §, 48 § andra stycket, 52, 53 § eller 64 § andra stycket får överklagas hos kammarrätten genom besvär.

Talan mot annat beslut av länsstyrelse enligt denna lag än som avses i första stycket föres hos regeringen genom besvär.

Andra beslut av länsstyrelsen enligt denna lag än som avses i första stycket får överklagas hos regeringen genom besvär.

75 §¹¹

Talan mot statens vägverks beslut enligt denna lag föres hos regeringen genom besvär.

Vägverkets beslut enligt 39, 40, 41, 43, 44 § eller 48 § första stycket får inte överklagas.

⁹ Senaste lydelse 1981:861.

¹⁰ Senaste lydelse 1981:861.

¹¹ Senaste lydelse 1981:861.

Andra beslut av vägverket enligt denna lag än som avses i första stycket får överklagas hos regeringen genom besvär.

76 §

Statens vägverk får föra talan mot länsstyrelses beslut enligt denna lag.

Statens naturvårdsverk och länsvägnämnd får föra talan mot sådant vägverkets eller länsstyrelses beslut enligt denna lag, som berör dess verksamhetsområde.

Vägverket får överklaga länsstyrelsens beslut enligt denna lag.

Statens naturvårdsverk och en länsvägnämnd får överklaga sådana beslut av väghållningsmyndighet, vägverket eller länsstyrelse enligt denna lag, som berör naturvårdsverkets eller nämndens verksamhetsområde.

77 §

Beslut i fråga om tillstånd enligt 39, 43 eller 45–49 § och statens vägverks beslut i fråga om fastställelse av arbetsplan för väg, förändring av enskild väg till allmän, förklaring att gata tillika skall vara allmän väg eller indragning av väg blir gällande när beslutet vinner laga kraft. I beslut om tillstånd kan dock förordnas att beslutet skall lända till *efterrättelse* omedelbart.

Annat beslut enligt denna lag än som avses i första stycket ländes omedelbart till *efterrättelse*, om ej annat förordnas i beslutet.

Ett beslut i fråga om tillstånd enligt 39, 43 eller 45–48 § och vägverkets beslut i fråga om fastställelse av en arbetsplan för väg, förändring av en enskild väg till allmän, förklaring att en gata tillika skall vara allmän väg eller indragning av en väg blir gällande när beslutet vinner laga kraft. I ett beslut om tillstånd får dock förordnas att beslutet skall gälla omedelbart.

Andra beslut enligt denna lag än som avses i första stycket gäller omedelbart, om inte något annat förordnas i beslutet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.
2. I ärenden om tillstånd som alltjämt skall prövas enligt väglagen skall, om ärendet avgjorts i första instans före ikraftträdandet, äldre bestämmelser tillämpas i fråga om såväl förfarandet som ärendenas prövning i sak.
3. Beträffande mål om ersättning enligt 61 § väglagen, i vilka talan har väckts före ikraftträdandet, skall äldre bestämmelser tillämpas i fråga om målens prövning i sak.
4. Förbud enligt 49 § skall fortsätta att gälla längst till utgången av år 1989.

Lag om ändring i lagen (1939:608) om enskilda vägar

Härigenom föreskrivs att 1, 4, 71, 75, 78, 84, 100 och 102–105 §§ lagen (1939:608) om enskilda vägar skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 §¹

Denna lag avser enskild väg, som för en eller flera fastigheter är till nytta vare sig för utfart, hemkörslor eller eljest.

Vad i denna lag stadgas angående fastighet gälle även beträffande gruva och skall, där omständigheterna prövas därtill föranleda, tillämpas jämväl å sådan byggnad eller industriell anläggning, som tillhör annan än ägaren till grunden.

Bestämmelserna i 2–4 kap. äga icke tillämpning, såvitt angår område, för vilket stadsplan fastställts; dock skall, där ej med stöd av stadgandena i 65 eller 85 § anordnades i laga ordning beslutes, fastställelse av stadsplan för område icke medföra, att vad tidigare jämlikt denna lag bestämts rörande fastigheter eller vägar inom området upphör att gälla.

Vad i 5 kap. stadgas skall icke äga tillämpning i fråga om bebyggande av område, som ingår i stadsplan eller byggnadsplan.

Bestämmelserna i 2–4 kap. gäller inte inom områden med detaljplan där kommunen är huvudman för allmänna platser. Beslut att anta en sådan detaljplan för ett område medför inte, att vad som tidigare enligt denna lag bestämts i fråga om fastigheter eller vägar inom området upphör att gälla såvida inte med stöd av 65 eller 85 § bestäms något annat.

Bestämmelserna i 5 kap. gäller inte inom områden med detaljplan.

Denna lag skall icke verka rubbning av vad som finnes särskilt stadgat om rätt till väg eller om väghållningsskyldighet i vissa fall, ej heller inskränkning i den omfattning i vilken det enligt vedertagna allmänna rättsgrundsatser är lovligt för envar att färdas över annans ägor.

4 §²

Väg skall till läge och sträckning samt till bredd och anordning i övrigt byggas så, att ändamålet med vägen må utan oskäligen kostnad vinnas med minsta intrång och olägenhet för annan.

Ej må väg så byggas att plan eller bestämmelser, som enligt vad där-om är stadgat innefatta hinder mot bebyggelse i strid mot planen eller bestämmelserna, motverkas eller eljest markens ändamålsenliga bebyggande försvåras. Ej heller må väg byggas i strid mot vad jämlikt 3 kap. föreskrivits. Inom område, för vilket regionplan finnes fastställt, skall denna plan tjäna till ledning

Inom område med detaljplan eller områdesbestämmelser får väg inte byggas i strid mot planen eller bestämmelserna. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock mindre avvikelser göras.

Gäller naturvårdsföreskrifter eller andra särskilda bestämmelser för marks bebyggande eller användning än som avses i andra

¹ Senaste lydelse 1972: 788.

² Senaste lydelse 1954: 197.

vid utförande av vägföretag.

stycket skall väg byggas så, att syftet med bestämmelserna inte motverkas.

Vägunderhåll och vinterväghållning skola utföras på sätt vägens ändamål fordrar.

Vid väghållning skall iakttagas vad om fasta fornlämningar, naturminnesmärken och nationalparker är särskilt stadgat.

71 §³

Beträffande område på landet eller i stad, inom vilket tätare bebyggelse uppkommit eller kan väntas inom nära förestående tid uppkomma, må i den ordning nedan sägs förordnas, att de fastigheter, som i sin helhet eller till någon del äro belägna inom området, skola utgöra en samfällighet (vägförening) med ändamål att ombesörja och bekosta väghållning i fråga om de vägar, vilka förklaras skola anses såsom föreningens vägar, samt att handhava de i föreningen ingående fastigheternas gemensamma angelägenheter i övrigt rörande dessa vägar.

Finnes inom vägförenings område mark, som i byggnadsplan avsetts till annan allmän plats än väg, skall föreningens väghållning omfatta jämväl iordningställande och underhåll av dylik plats. Vad i detta kapitel sägs om väg skall i tillämpliga delar gälla beträffande sådan allmän plats.

För område, inom vilket tätare bebyggelse har uppkommit eller kan väntas uppkomma inom nära förestående tid, får i den ordning nedan sägs förordnas, att de fastigheter, som i sin helhet eller till någon del är belägna inom området, skall utgöra en samfällighet (vägförening) med ändamål att ombesörja och bekosta väghållning i fråga om de vägar, vilka förklaras skola anses såsom föreningens vägar, samt att handha de i föreningen ingående fastigheternas gemensamma angelägenheter i övrigt rörande dessa vägar.

Finns inom en vägförenings område mark, som i en detaljplan där kommunen inte är huvudman för allmänna platser, avsetts till annan allmän plats än väg, skall föreningens väghållning omfatta även iordningställande och underhåll av en dylik allmän plats. Vad i detta kapitel sägs om väg skall i tillämpliga delar gälla i fråga om en sådan allmän plats.

Ej må föreningen utöva verksamhet, som är främmande för dess nu angivna ändamål, föreningen dock obetaget att ombesörja vägbelysning.

75 §⁴

Då slutligen avgjorts att väg skall byggas eller tagas i anspråk såsom vägförenings väg, äge föreningen mot ersättning för markupplåtelse och annat intrång till sig lösa rätt att för ändamålet begagna vägmär-

Då det slutligen har avgjorts att en väg skall byggas eller tas i anspråk såsom vägförenings väg, får föreningen mot ersättning för markupplåtelse och annat intrång lösa till sig rätt att för ändamålet begag-

³ Senaste lydelse 1954: 197.

⁴ Senaste lydelse 1954: 197.

ken eller den befintliga vägen. Medför vägens *anläggning* eller *övertagande* till *väghållning jämväl* nytta för den till ersättning *berättigade*, skall hänsyn *därtill tagas vid ersättningens bestämmande*. För *föreningens* rätt att begagna befintlig väg skall *ej, med mindre* särskilda skäl *därtill äro, gäldas* ersättning till *fastighet*, som ingår i föreningen. Att mark *jämväl* i vissa andra fall *må tagas* i anspråk utan ersättning, *därom stadgas* i *byggnadslagen*.

na vägmarken eller den befintliga vägen. Medför vägens *anläggande* eller *övertagande* till *väghållning även* nytta för den *som är berättigad* till ersättning, skall hänsyn *tas till det, när ersättningen bestäms*. För rätt för *föreningen* att begagna en befintlig väg skall *inte, om det inte föreligger* särskilda skäl *till det, betalas* ersättning till *fastigheter*, som ingår i föreningen. *Bestämmelser om* att mark *även* i vissa andra fall *får tas* i anspråk utan ersättning *finns i plan- och bygglagen (1987:10)*.

Skall väg byggas så att den korsar eller eljest berör allmän väg, järnväg, spårväg, kanal eller flottled, äge vad i 41 § stadgats motsvarande tillämpning.

Tarvas för vägförening rätt, som i 13 § avses, skall under där stadgade villkor dylik rätt för föreningen upplåtas.

Över vägförenings väg må grind eller led ej bibehållas eller uppsättas med mindre *därtill* givits tillstånd i den ordning nedan sägs.

78 §⁵

Finner *länsstyrelse* anledning till antagande att förhållandena *å* viss ort inom länet *påkalla bildande* av vägförening, skall frågan *företagas till handläggning* vid förrättning i den ordning *nedan omförmäles*.

Finner *länsstyrelsen* anledning till antagande att förhållandena *på* viss ort inom länet *påkallar* att en vägförening *bildas*, skall frågan *tas upp och handläggas* vid förrättning i den ordning *som föreskrivs i det följande*. *Detsamma* skall gälla om en *ägare till fastighet, som enligt en detaljplan helt eller till viss del skall användas till en sådan väg eller annan allmän plats, för vilken kommunen inte är huvudman, begär det och det inte är uppenbart onödigt*.

Rätt att föra talan vid förrättningen tillkommer ägare och i 5 § avsedd innehavare av fastighet, som saken förmenas angå, samt innehavare av nyttjande- eller servitutsrätt med avseende å fastigheten, envar i vad frågan rör hans rätt.

Om förordnande av förrättningsman, biträde vid förrättningen av gode män samt utseende av sakkunnigt biträde åt förrättningsman gälle vad i 19 § första stycket, 20 § och 22 § första stycket första punkten sägs. Beträffande förrättningen i övrigt skola bestämmelserna i 23 §, 24 § första stycket, 25 § och 29–31 §§ äga motsvarande tillämpning, dock att underrättelse om tid och ställe för sammanträde städse skall tillställas byggnads-

⁵ Senaste lydelse 1971: 1049.

nämnden samt att anteckning som omförmäles i 31 § andra stycket må underlåtas.

Förrättningsmannen och hans biträden samt gode männen vare berättigade att erhålla tillträde till fastigheter och byggnader samt att därvid övergå ägor och anbringa märken eller signaler i vad det finnes erforderligt för uppdragets fullgörande, varvid skall iakttagas att skada å egendom såvitt möjligt undvikas.

Förrättningsmannen och sakkunnigt biträde äge för uppdraget njuta ersättning med belopp som, där ej annorlunda är eller varder särskilt stadgat, på ansökan bestämmes av länsstyrelsen. Om ersättning åt god man gälle vad som är eller varder stadgat om gode män vid fastighetsbildningsförrättningar.

Ersättning, som nu sagts, så ock annan av förrättningen föranledd kostnad skall gäldas av vägföreningen eller, om vägförening ej kommer till stånd, av kronan. Där kostnad föranletts uteslutande av viss sakägares yrkande eller bestridande, må dock, om så prövas skäligt, sakägaren förpliktas gälda sagda kostnad.

Ersättning enligt femte stycket skall, liksom annan kostnad som föranleds av förrättningen, betalas av vägföreningen eller, om en vägförening inte kommer till stånd, av staten. Om en kostnad föranletts uteslutande av en viss sakägares yrkande eller bestridande, får dock, om så anses skäligt, sakägaren förpliktas att betala kostnaden.

84 §⁶

Då slutligen avgjorts att vägförening skall bildas samt förrättningskartan i erforderlig mån kompletterats, skola kopior av kartan samt avskrifter av förrättningsutlåtandet och i 80 § omförmälda förteckningar jämte beslut, som må hava meddelats över utlåtandet, av länsstyrelsen överlämnas till vägföreningen ävensom till länets lantmäterikontor eller, där området är beläget inom stad eller samhälle, för vilket byggnadslagets bestämmelser angående stad äga tillämpning, till stadens eller samhällets byggnadsnämnd. Rörer ärendet område av såväl egentliga landsbygden som ock stad eller samhälle, som nu nämnts, skola kartkopia och avskrift av handlingarna tillställas både lantmäterikontoret och byggnadsnämnden.

Då det slutligen har avgjorts att en vägförening skall bildas samt förrättningskartan har kompletterats i erforderlig mån, skall kopior av kartan samt avskrifter av förrättningsutlåtandet och av de förteckningar som nämns i 80 § jämte beslut, som kan ha meddelats över utlåtandet, av länsstyrelsen överlämnas till vägföreningen, ävensom till fastighetsbildningsmyndigheten och fastighetsregistermyndigheten, om inte länsstyrelsen är fastighetsregistermyndighet, samt till byggnadsnämnden.

100 §⁷

Där det finnes påkallat för tillgodosedande av trafiksäkerheten åger länsstyrelse med avseende å viss enskild väg inom länet eller del av sådan väg förordna, att inom ett avstånd av högst tolv meter från vägbanans mitt *ej må* utan länsstyrelsens tillstånd uppföras byggnad, uppsättas stängsel, som skymmer utsikten över vägbanan, eller vidtagas annan dylik för trafiksäkerheten menlig anordning. Vid korsning i samma plan mellan enskilda vägar eller mellan enskild väg och järnväg eller spårväg *må* förordnandet utvidgas att avse ett område, som begränsas av räta linjer mellan punkter belägna i vägarnas mittlinjer högst femtio meter från korsningen.

Innan länsstyrelsen meddelar förordnande, som avses i första stycket, skall länsstyrelsen verkställa erforderlig utredning samt därvid bereda de väghållningsskyldiga eller för dem utsedd styrelse, markägare och andra, som hava ett väsentligt intresse av frågan, tillfälle att muntligen eller skriftligen yttra sig i ärendet.

Om meddelat förordnande skall, utöver den underrättelse angående förordnandet som sker enligt allmänna bestämmelser, meddelande intagas i ortstidning. Därjämte skall förordnandet införas i länets författningssamling.

102 §⁸

Har ansökan om tillstånd enligt 100 § första stycket *att å fastighet uppföra byggnad eller eljest vidtaga i samma stycke omförmäld anordning icke* bifallits och medför detta att pågående markanvändning avsevärt försvåras, *äro* fastighetsägaren och innehavare av nyttjanderätt eller annan särskild rätt till fastigheten berättigade till ersättning av kronan för den skada de härigenom lida.

Ersättning varom sägs i första stycket skall bestämmas att utgå på en gång; dock *må* ersättningen, om särskilda skäl *äro* därtill, på begä-

Har *en* ansökan om tillstånd enligt 100 § första stycket *inte* bifallits och medför detta att pågående markanvändning avsevärt försvåras, *är* fastighetsägaren och innehavare av nyttjanderätt eller annan särskild rätt till fastigheten berättigade till ersättning av *staten* för den skada *som de lider* härigenom.

Ersättning enligt första stycket skall bestämmas att utgå på en gång. *Ersättningen får dock, om särskilda skäl föreligger, på begä-*

⁷ Senaste lydelse 1976: 639.

⁸ Senaste lydelse 1972: 788.

ran antingen av *kronan* eller av fastighetsägaren eller annan sakägare fastställas att utgå med visst årligt belopp med rätt för *kronan* eller den ersättningsberättigade att erhålla omprövning vid ändrade förhållanden.

Vad i fråga om ersättning avtalats eller uppenbarligen förutsatts skola gälla mellan *kronan* och sakägare skall gälla *jämväl* mot den som efter det rätten till ersättning uppkom förvärvat sakägarens rätt i avseende å fastigheten.

ran antingen av *staten* eller av fastighetsägaren eller annan sakägare fastställas att utgå med visst årligt belopp med rätt för *staten* eller den ersättningsberättigade att erhålla omprövning vid ändrade förhållanden.

Vad som i fråga om ersättning *har* avtalats eller uppenbarligen *har* förutsatts skola gälla mellan *staten* och sakägare skall gälla *även* mot den som efter det *att* rätten till ersättning uppkom *har* förvärvat sakägarens rätt *med avseende på* fastigheten.

103 §⁹

Är fastighetsägare jämlikt 102 § tillkommande ersättning bestämd att utgå på en gång och har fastigheten genom inskränkningen i förfoganderätten undergått sådan minskning i värde att den kan antagas ej utgöra full säkerhet för borgenär, som då rätten till ersättning uppkom hade panträtt i fastigheten, skall ersättningen nedsättas hos länsstyrelsen; och skall om fördelning och utbetalande av nedsatt belopp samt verkan därav i tillämpliga delar gälla vad som är stadgat för det fall att nyttjanderätt eller servitutsrätt upplättes genom expropriation.

Om borgenär som avses i första stycket lider förlust till följd av att nedsättning *ej* skett, har han rätt till gottgörelse av *kronan* för förlusten mot avskrivning å fordringshandlingen. Detsamma gäller, om borgenär lider förlust därigenom att ersättning blivit för lågt beräknad och *ersättningen* till följd av överenskommelse mellan *kronan* och den ersättningsberättigade eller av annan anledning *ej blivit prövad* av domstol.

Om en borgenär som avses i första stycket lider förlust till följd av att nedsättning *inte har* skett, har han rätt till gottgörelse av *staten* för förlusten mot avskrivning *på* fordringshandlingen. Detsamma gäller, om *en* borgenär lider förlust därigenom att *en* ersättning blivit för lågt beräknad och *den* till följd av överenskommelse mellan *staten* och den ersättningsberättigade eller av annan anledning *inte prövats* av domstol.

104 §¹⁰

Den som på grund av föreläggande enligt 101 § bortskaffat eller ändrat befintlig anordning vid väg är berättigad till ersättning av *kronan* för sina kostnader *härför ävensom* för den skada i övrigt som genom åtgärden *må* hava uppkommit för honom. Ersättningen skall bestämmas att utgå på en gång.

Den som på grund av föreläggande enligt 101 § *har* bortskaffat eller ändrat *en* befintlig anordning vid väg är berättigad till ersättning av *staten* för sina kostnader *för detta och* för den skada i övrigt som genom åtgärden *kan ha* uppkommit för honom. Ersättningen skall bestämmas att utgå på en gång.

⁹ Senaste lydelse 1972: 788.

¹⁰ Senaste lydelse 1954: 197.

105 §¹¹

Den som vill göra anspråk på ersättning enligt 102, 103 eller 104 § skall göra framställning därom hos länsstyrelsen.

Kan överenskommelse *icke* träffas om ersättningen, har den som gjort framställningen att instämma sin talan till den fastighetsdomstol, inom vars domkrets den av förordnandet eller föreläggandet *berörda marken* är belägen. *Jämväl kronan äger påkalla* prövning av ersättningsfrågan *enligt vad nu sagts*. I fråga om rättegångskostnader och kostnader vid fördelning av ersättning gäller expropriationslagen (1972:719) i tillämpliga delar. *Ogillas yrkande om ersättning i mål som ej anhängiggjorts av kronan*, tillämpas *dock* allmänna regler om rättegångskostnader. Om den som framställer ersättningsanspråk har haft skälig anledning att få sin talan prövad av domstol, får i stället efter omständigheterna förordnas, att *kronan* skall ersätta honom hans rättegångskostnad eller att vardera parten skall bära sin kostnad.

Kan överenskommelse *inte* träffas om ersättningen, har den som gjort framställningen att instämma sin talan till den fastighetsdomstol, inom vars domkrets den *mark som berörs* av förordnandet eller föreläggandet är belägen. Även *staten kan begära* prövning av ersättningsfrågan. I fråga om rättegångskostnader och kostnader vid fördelning av ersättning gäller expropriationslagen (1972:719) i tillämpliga delar. *Om ett yrkande om ersättning i mål, som inte har anhängiggjorts av staten, ogillas, skall i stället* allmänna regler om rättegångskostnader tillämpas. Om den som framställer *ett* ersättningsanspråk har haft skälig anledning att få sin talan prövad av domstol, får i stället efter omständigheterna förordnas, att *staten* skall ersätta honom hans rättegångskostnad eller att vardera parten skall bära sin kostnad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

¹¹ Senaste lydelse 1972: 788.

1 Förslag till Lag om ändring i väglagen (1971:948)

Regeringens förslag

Utskottets förslag

43 §

Inom ett vägområde får inte utan väghållningsmyndighetens tillstånd

1. uppföras byggnader, göras tillbyggnader eller utföras andra anläggningar <i>eller anordningar</i> ,	1. uppföras byggnader, göras tillbyggnader eller utföras andra anläggningar,
2. vidtas andra åtgärder som kan inverka menligt på trafiksäkerheten eller vara till olägenhet för vägens bestånd, drift eller brukande.	

I samband med tillstånd får väghållningsmyndigheten meddela de föreskrifter som behövs. Ett tillstånd kan när som helst återkallas.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte för sådant arbete som avses i 44 §.

Om tillstånd saknas eller har återkallats, får väghållningsmyndigheten vidta de åtgärder som behövs för rättelse.

45 §

Inom ett vägområde får inte utan länsstyrelsens tillstånd

1. uppföras byggnader, göras tillbyggnader eller utföras andra anläggningar <i>eller anordningar</i> eller vidtas andra sådana åtgärder som kan vara till olägenhet för vägens bestånd, drift eller brukande,	1. uppföras byggnader, göras tillbyggnader eller utföras andra anläggningar eller vidtas andra sådana åtgärder som kan vara till olägenhet för vägens bestånd, drift eller brukande,
2. finnas anbringade ljusanordningar som försämrar ljusförhållandena för trafiken på vägen.	

I samband med tillstånd får länsstyrelsen meddela de föreskrifter som behövs. Ett tillstånd kan när som helst återkallas.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte inom områden med detaljplan och inte heller i fråga om åtgärder för vilka bygglov krävs.

Om tillstånd saknas eller har återkallats får länsstyrelsen meddela beslut om att rättelse skall ske genom väghållningsmyndighetens försorg. I samband med ett sådant beslut får länsstyrelsen meddela de föreskrifter som behövs.

47 §

Inom ett avstånd av tolv meter från ett vägområde får inte utan länsstyrelsens tillstånd uppföras byggnader, göras tillbyggnader eller utföras andra anläggningar *eller anordningar* eller vidtas andra sådana åtgärder som kan inverka menligt på trafiksäkerheten. Länsstyrelsen

Inom ett avstånd av tolv meter från ett vägområde får inte utan länsstyrelsens tillstånd uppföras byggnader, göras tillbyggnader eller utföras andra anläggningar eller vidtas andra sådana åtgärder som kan inverka menligt på trafiksäkerheten. Länsstyrelsen kan, om det är nöd-

kan, om det är nödvändigt med hänsyn till trafiksäkerheten, föreskriva att avståndet ökas, dock högst till 50 meter.

Vid korsning i samma plan mellan en allmän väg och en

1. annan allmän väg,
2. enskild väg som i större utsträckning används av allmänheten för trafik,
3. järnväg,
4. spårväg

får inte utan länsstyrelsens tillstånd uppföras byggnader, göras tillbyggnader eller utföras andra anläggningar eller anordningar eller vidtas andra sådana åtgärder som kan inverka menligt på trafiksäkerheten. Tillstånd krävs inte för åtgärder som skall utföras utanför i första stycket angivet område och utanför de räta sammanbindningslinjerna mellan punkter, som är belägna i de korsande vägarnas mittlinjer 75 meter från korsningen.

I samband med tillstånd får länsstyrelsen meddela de föreskrifter som behövs.

Bestämmelserna i första och andra styckena om krav på tillstånd av länsstyrelsen gäller inte inom områden med detaljplan. De gäller inte heller i fråga om åtgärder för vilka bygglov krävs.

vändigt med hänsyn till trafiksäkerheten, föreskriva att avståndet ökas, dock högst till 50 meter.

får inte utan länsstyrelsens tillstånd uppföras byggnader, göras tillbyggnader eller utföras andra anläggningar eller vidtas andra sådana åtgärder som kan inverka menligt på trafiksäkerheten. Tillstånd krävs inte för åtgärder som skall utföras utanför i första stycket angivet område och utanför de räta sammanbindningslinjerna mellan punkter, som är belägna i de korsande vägarnas mittlinjer 75 meter från korsningen.

48 §

Inom det i en arbetsplan angivna vägområdet får inte utan väghållningsmyndighetens tillstånd uppföras byggnader, göras tillbyggnader, utföras andra anläggningar eller anordningar eller vidtas andra sådana åtgärder, som kan väsentligt försvåra området användning för vägändamål. Förbudet gäller från det att beslutet om fastställelse av arbetsplanen har vunnit laga kraft till dess att vägområdet har tagits i anspråk för väg.

För tid som anges i första stycket gäller bestämmelserna i 47 § första och andra styckena om förbud att utan länsstyrelsens tillstånd uppföra byggnader, göra tillbyggnader, utföra andra anläggningar eller anordningar eller vidta andra sådana åtgärder.

Förbud enligt första eller andra stycket upphör att gälla, när beslut om fastställelse av en arbetsplan upphävs eller förfaller.

Inom det i en arbetsplan angivna vägområdet får inte utan väghållningsmyndighetens tillstånd uppföras byggnader, göras tillbyggnader, utföras andra anläggningar eller vidtas andra sådana åtgärder, som kan väsentligt försvåra området användning för vägändamål. Förbudet gäller från det att beslutet om fastställelse av arbetsplanen har vunnit laga kraft till dess att vägområdet har tagits i anspråk för väg.

För tid som anges i första stycket gäller bestämmelserna i 47 § första och andra styckena om förbud att utan länsstyrelsens tillstånd uppföra byggnader, göra tillbyggnader, utföra andra anläggningar eller vidta andra sådana åtgärder.

I samband med tillstånd får väghållningsmyndigheten meddela de föreskrifter som behövs.

61 §

Om vägran av tillstånd som avses i 47 § medför att pågående markanvändning avsevärt försvåras, är fastighetsägaren och innehavare av nyttjanderätt eller annan särskild rätt till fastigheten berättigade till ersättning av väghållaren för den skada de härigenom lider.

Om vägran av tillstånd som avses i 47 § medför att pågående markanvändning avsevärt försvåras *inom berörd del av en fastighet*, är fastighetsägaren och innehavare av nyttjanderätt eller annan särskild rätt till fastigheten berättigade till ersättning av väghållaren för den skada de härigenom lider.

Bestämmelserna i första stycket tillämpas också, om tillstånd som avses i 48 § har vägrats och förbud som avses i den paragrafen har gällt längre tid än fem år i följd.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

69 §¹

I mål om ersättning enligt 55, 58 eller 61 § eller om gottgörelse enligt 68 § gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i expropriationslagen (1972:719) om rättegång samt om rättegångskostnader och kostnader vid fördelning av ersättning, om ej annat är särskilt föreskrivet. Ogillas yrkande om ersättning enligt 58 eller 61 § eller om gottgörelse enligt 68 § och har målet ej anhängiggjorts av väghållaren, tillämpas dock *allmänna regler om rättegångskostnad. Om den som framställer ersättningsanspråk har haft skäligen anledning att få sin talan prövad av domstol, får i stället efter omständigheterna förordnas, att väghållaren skall ersätta honom hans rättegångskostnad eller att vardera parten skall bära sin kostnad.*

I mål om ersättning enligt 55, 58 eller 61 § eller om gottgörelse enligt 68 § gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i expropriationslagen (1972:719) om rättegång samt om rättegångskostnader och kostnader vid fördelning av ersättning, om ej annat är särskilt föreskrivet. Ogillas yrkande om ersättning enligt 58 eller 61 § eller om gottgörelse enligt 68 § och har målet ej anhängiggjorts av väghållaren, tillämpas dock *15 kap. 6 § plan- och bygglagen (1987:10) i fråga om rättegångskostnaderna.*

I mål om inlösen enligt 56, 59 eller 62 § gäller i tillämpliga delar expropriationslagen (1972:719), om ej annat är särskilt föreskrivet. 4 kap. 3 § expropriationslagen skall härvid tillämpas i fråga om värdeökning som ägt rum under tiden från dagen tio år före det talan väcktes vid domstol. Ogillas yrkande om inlösen enligt 59 eller 62 §, tillämpas allmänna regler om rättegångskostnad.

¹ Senaste lydelse 1972:786.

Ansvar, handräckning och besvär m. m.

Ansvar, handräckning och överklagande m. m.

Regeringens förslag

Utskottets förslag

73 §

Väghållningsmyndighets beslut enligt denna lag får överklagas hos vägverket genom besvär.

Väghållningsmyndighets beslut enligt denna lag får överklagas hos länsstyrelsen.

74 §

Länsstyrelsens beslut enligt 37, 38, 45–47 §, 48 § andra stycket, 52, 53 § eller 64 § andra stycket får överklagas hos kammarrätten genom besvär.

Andra beslut av länsstyrelsen enligt denna lag än som avses i första stycket får överklagas hos regeringen genom besvär.

Andra beslut av länsstyrelsen enligt denna lag än som avses i första stycket får överklagas hos regeringen.

75 §

Vägverkets beslut enligt 39, 40, 41, 43, 44 § eller 48 § första stycket får inte överklagas.

Andra beslut av vägverket enligt denna lag än som avses i första stycket får överklagas hos regeringen genom besvär.

Vägverkets beslut enligt denna lag får överklagas hos regeringen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

2. I ärenden om tillstånd som alltjämt skall prövas enligt väglagen skall, om ärendet avgjorts i första instans före ikraftträdandet, äldre bestämmelser tillämpas i fråga om såväl förfarandet som ärendenas prövning i sak.

3. Beträffande mål om ersättning enligt 61 § väglagen, i vilka talan har väckts före ikraftträdandet, skall äldre bestämmelser tillämpas i fråga om målens prövning i sak.

4. Förbud enligt 49 § skall fortsätta att gälla längst till utgången av år 1989.

4. Förbud enligt 49 § skall fortsätta att gälla längst till utgången av juni 1990.

5. I mål enligt 58, 61 eller 68 § i vilka talan har väckts före ikraftträdandet skall 69 § i sin äldre lydelse tillämpas.

Regeringens förslag

Utskottets förslag

100 §

Där det är påkallat för att tillgodose trafiksäkerheten får länsstyrelsen för viss enskild väg inom länet eller en del av en sådan väg förordna att det inom ett avstånd av högst tolv meter från vägbanans mitt inte får utan länsstyrelsens tillstånd uppföras byggnader, göras tillbyggnader eller utföras andra anläggningar eller anordningar eller vidtas andra sådana åtgärder som kan inverka menligt på trafiksäkerheten. Vid korsning i samma plan mellan enskilda vägar eller mellan enskild väg och järnväg eller spårväg får förordnandet utvidgas att avse ett område, som begränsas av rätta linjer mellan punkter belägna i vägarnas mittlinjer högst femtio meter från korsningen.

Innan länsstyrelsen meddelar förordnande, som avses i första stycket, skall länsstyrelsen verkställa erforderlig utredning samt därvid bereda de väghållningsskyldiga eller för dem utsedd styrelse, markägare och andra, som hava ett väsentligt intresse av frågan, tillfälle att muntligen eller skriftligen yttra sig i ärendet.

Om meddelat förordnande skall, utöver den underrättelse angående förordnandet som sker enligt allmänna bestämmelser, meddelande intagas i ortstidning. Därjämte skall förordnandet införas i länets författningssamling.

102 §

Har en ansökan om tillstånd enligt 100 § första stycket inte bifallits och medför detta att pågående markanvändning avsevärt försvåras, är fastighetsägaren och innehavare av nyttjanderätt eller annan särskild rätt till fastigheten berättigade till ersättning av staten för den skada som de lider härigenom.

Ersättning enligt första stycket skall bestämmas att utgå på en gång. Ersättningen får dock, om särskilda skäl föreligger, på begäran antingen av staten eller av fastighetsägaren eller annan sakägare fastställas att utgå med visst årligt belopp med rätt för staten eller den ersättningsberättigade att erhålla omprövning vid ändrade förhållanden.

Vad som i fråga om ersättning har avtalats eller uppenbarligen har

Där det är påkallat för att tillgodose trafiksäkerheten får länsstyrelsen för viss enskild väg inom länet eller en del av en sådan väg förordna att det inom ett avstånd av högst tolv meter från vägbanans mitt inte får utan länsstyrelsens tillstånd uppföras byggnader, göras tillbyggnader eller utföras andra anläggningar eller vidtas andra sådana åtgärder som kan inverka menligt på trafiksäkerheten. Vid korsning i samma plan mellan enskilda vägar eller mellan enskild väg och järnväg eller spårväg får förordnandet utvidgas att avse ett område, som begränsas av rätta linjer mellan punkter belägna i vägarnas mittlinjer högst femtio meter från korsningen.

Innan länsstyrelsen meddelar förordnande, som avses i första stycket, skall länsstyrelsen verkställa erforderlig utredning samt därvid bereda de väghållningsskyldiga eller för dem utsedd styrelse, markägare och andra, som hava ett väsentligt intresse av frågan, tillfälle att muntligen eller skriftligen yttra sig i ärendet.

Om meddelat förordnande skall, utöver den underrättelse angående förordnandet som sker enligt allmänna bestämmelser, meddelande intagas i ortstidning. Därjämte skall förordnandet införas i länets författningssamling.

Har en ansökan om tillstånd enligt 100 § första stycket inte bifallits och medför detta att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av en fastighet, är fastighetsägaren och innehavare av nyttjanderätt eller annan särskild rätt till fastigheten berättigade till ersättning av staten för den skada som de lider härigenom.

Ersättning enligt första stycket skall bestämmas att utgå på en gång. Ersättningen får dock, om särskilda skäl föreligger, på begäran antingen av staten eller av fastighetsägaren eller annan sakägare fastställas att utgå med visst årligt belopp med rätt för staten eller den ersättningsberättigade att erhålla omprövning vid ändrade förhållanden.

Vad som i fråga om ersättning har avtalats eller uppenbarligen har

förutsatts skola gälla mellan staten och sakägare skall gälla även mot den som efter det att rätten till ersättning uppkom har förvärvat sakägarens rätt med avseende på fastigheten.

105 §

Den som vill göra anspråk på ersättning enligt 102, 103 eller 104 § skall göra framställning därom hos länsstyrelsen.

Kan överenskommelse inte träffas om ersättningen, har den som gjort framställningen att instämma sin talan till den fastighetsdomstol, inom vars domkrets den mark som berörs av förordnandet eller föreläggandet är belägen. Även staten kan begära prövning av ersättningsfrågan. I fråga om rättegångskostnader och kostnader vid fördelning av ersättning gäller expropriationslagen (1972:719) i tillämpliga delar. Om ett yrkande om ersättning i mål, som inte har anhängiggjorts av staten, ogillas, skall i stället *allmänna regler om rättegångskostnader tillämpas*. Om den som framställer ett ersättningsanspråk har haft skälig anledning att få sin talan prövad av domstol, får i stället efter omständigheterna förordnas, att staten skall ersätta honom hans rättegångskostnad eller att vardera parten skall bära sin kostnad.

Kan överenskommelse inte träffas om ersättningen, har den som gjort framställningen att instämma sin talan till den fastighetsdomstol, inom vars domkrets den mark som berörs av förordnandet eller föreläggandet är belägen. Även staten kan begära prövning av ersättningsfrågan. I fråga om rättegångskostnader och kostnader vid fördelning av ersättning gäller expropriationslagen (1972:719) i tillämpliga delar. Om ett yrkande om ersättning i mål, som inte har anhängiggjorts av staten, ogillas, skall i stället *15 kap. 6 § plan- och bygglagen (1987:10) tillämpas i fråga om rättegångskostnaderna*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

2. I mål enligt 102, 103 eller 104 § i vilka talan har väckts före ikraftträdandet skall 105 § andra stycket i sin äldre lydelse tillämpas.

